

URANOS-KÉK

fehértanú mosáshoz a legjobb kékítőszert. Törvényileg védett! Mosó-intézetekben és háztartásban a legkedveltebb kékítő. Olcsó és felülmúlhatlan. 1 kis üveg 24 fillér, tiszteri mosáshoz elegendő! 1 nagy üveg 1.60 korona, 1/2 üveg 1 korona. Mindenütt kapható. Kizárólagos gyártói: **Hochsinger Testvérek vegyészeti gyára,** Budapest, VI., Rózsá-utca 85. sz.

Miként lehet szép női kebelét elérni.

A kebel szépsége a női hájak egyik legelőkelőbbje, melynek adományozásában a természet nem mutatja magát pazarlónak. Ennek fogva a hölgyek szívesen fogják tudomásul venni, hogy létezik egy oly teljesen ártatlan szer, melylyel a természet szelíd módon kényeskedhet, hogy ebben a tekintetben kevésbé fukar legyen. E szer, mely a finom párisi hölgyvilágban már ismeretes, a **Ratió-féle PILULES ORIENTALES** használatából áll, mely pilulák a leghíresebb párisi orvosok által jónak vannak elismerve és tényleg ama tulajdonsággal bírnak, hogy a női kebelét fejleszti és újra helyrehozzák, a szöveteket erősítik, a vállak csontdudorait elsimítják és a kebel idomának egyáltalánban diszkrét tetszettséget kölcsönöznek. Hatása abban áll, hogy a táplálékban plasztikai anyagokká való alakulását elősegíti, mely utóbbiak a melltájon megállapodnak. Az egy-

J. RATIE, Pharmacies, 5, Passage Verdau, Paris. Raktár Ausztria-Magyarországra: Budapest, Török József gyógyszer. Király-u. 12.

A női szépség elősegítése, tökéletesítésére és fenntartására legkiválóbb és legbiztosabb a

MARGIT-CREME, mely vegyészta, sem higanyt, sem ólmot nem tartalmaz, teljesen ártalmatlan. Ezen világhírű arzenálnak pár nap alatt eltávolít szepit, májfoltot, pattanást, bőrpírást (Miteser) és minden más bőrbaját. Kisméjű a ráncokat, redőket, himlőbubjakat és az arczot hófehérre, simává és üdévé varázsolja. Ára nagy üveg 2 kor., kis üveg 1 kor.

Margit hölgytör 1 kor. 20 fill., Margit szappan 70 fill., Margit fűszertör (Zahnpasta) 1 kor., Margit arcvíz 1 korona.

Hamisítványok bíróság üldöztetnek.

Postán utánvéttel vagy a pénz előzetes beküldése után küldi a készítő: **Földes Kelemen gyógyszer. Arad.** Budapesti főraktár: **Török József** gyógyszer. Király-u. 12. és Andrássy-út 20. — Kapható minden gyógyszerháznál.

Magyar királyi szabadalmazott és védjegyzett

PURGO

legenyőbb jóízű lazán még csecsemőknek is adható. Rendelvé angol, francia, magyar és német egyszemű tanácsok által. — Kapható minden gyógyszerháznál. 9777

Eddig nem létezett, pártalan a maga nemében a

„REKORD” műintézet vállalat, mely hazai szegénysorsu akadémiai művészekből alakult, a céltul a nagyközönségnek alkalmat nyújtani igaz művészi munkák olcsó beszerzésére. Kérjük a n. é. közönség b. pártfogását, mert ezáltal alkalmat nyújt az elnyomott művészeknek pályájuk folytatására.

Jó munkáért mindenkor kezeséget vállaltunk bármely rossz fénykép után is.

Arak minden utánfizetés nélkül:

Életnagyságu krétarajzok vagy nagyítások papírkézzel együtt 3 kor.

Életnagyságu Pasztel-festmény papírkézzel együtt 6 kor.

Életnagyságu olajfestmény 10 kor.

Videki megrendelések utánvéttel, minden fénykép után 1 kor. csomagolási díj fizetendő.

Műterem: VII., Rottenbiller-utca 46.

Teljesen hiába!

dobja ki pénzét, ki értékétlen utánzatokkal megelégszen a magáét. Valódi amerikai nikk

horgony-lófej-órám

antimagnetique szab. zománczott mutatólappal. 36 órai járással, melletti ábra szerint, az egyedüli óra, mely nagy ellenállóképességű és pontos járásánál fogva a legkedveltebb és legjobb használati óra, különösen cs. és kir. tiszteknek, vasúti hivatalnokoknak, csendőroknak, pénzügyiroknak, kalandoroknak, gépészeknek és mindazoknak, kiknek erős és megbízható használati óra van szükségük. Ára nikkeltett órával összehasonlítva 6 korona, 3 évi jótállás mellett. 3 db vételénél csak 5 korona. Meg nem felelő kérésre vagy a postai visszaküldés után. Visszaküldés: **MAX BÖHNEL, órák, Wien, IV., Margarethenstr. 48/154. — Intés!** Vannak elárúsítók, a kik lófejórát bádogokkal és papírművel zománc mutatólappal dicsekednek, ilyen órák nem 1-75 és megfizetnek, hogy nem elárúsító, hanem órák vagyok, az én óráim valódi szab. zománcmutatólappal bírnak, pontosan szabályozottak, tehát mindaz visszatartandó, a mi nincs fenti cízzel ellátva.

Zseb-távcső.

Néklözhetetlen turistáknak, utazásnál, tengeri hajózásnál stb., világosan mutat igen nagy távolságokra, achromatikai üvegekkel, három finoman fényezett sárgarézkihúzóval. Ára darabonként csak 6 kor. 6 kor. 40 fill. beküldése ellenében bérmentve. Utánvét tel K 6.70. Szétküldésért eszkölzi:

J. SCHÜLLER, WIEN, H., Kurzbauergasse 4.

Az egyedül létező valódi angol

SZÉPÍTŐSZER

a Balassa-féle valódi angol **UGORKATEJ,** mely azonnal eltávolít minden szepit, májfoltot, pattanást, borotát (milleser) stb. és az arcznak friss üdőséget, fiataloságot kölcsönöz. Egy üveg ára 2 kor., ehhez üvegke-szappan 1 kor., poudre 2 kor.

Főszékhely: **Balassa Kornél gyógyszer. Temesvár.** Kapható minden gyógyszerháznál. Főraktár Budapest: **Török József** gyógyszer. Király-utca 12 és Andrássy-út 20.

A közös halgyminiszterium (tengerészeti osztály) a „polai haditengerészet egyenruházati hivatala” számára bórmenéki szállítást az 1904-től bezárólag 1906-ig terjedő időszakra nyilvános versenytárgyalás útján szándékozik biztosítani.

Az átlagos évi szükséglet hozzávetőleges magassága, valamint a közelebbi szállítási feltételek a vonatkozó teljesszövegtű hirdetményekben, melyek a **Budapesti Közlöny** című magyar hivatalos lap és a **Narodne novine** című horvát-szlavon hivatalos lap 1903. évi június hó 20-iki számában közzétételnek, megtekinthetők.

Polá, 1903 június hóban.

A cs. és kir. kikötő-tengernagyi hivatal.

Kwizda-féle kornenburgi marha-táppor.

Életröndi szer lovak, szarvasmarhák és juhok számára. A legelőbbi istállóban 50. év óta használtatik falánkosság hiányánál, rossz emésztésnél, a tej jobbitására és a tehének tejbőségének fokozására. 1 doboznak ára K 1.40, 1/2 doboz K — 70.

Főraktár Magyarország részére: **Török József** gyógyszer. Budapest, Király-utca 12 és Andrássy-út 20. szám.

KWIZDA FERENCZ JÁNOS

es és kir. osztr.-magyar, román kir. és bulgária fejed. udv. szállító.

Kerületi gyógyszerészes Kornenburgban Bécs mellett.

Képes árjegyzék ingyen és bérmentve.

Schicht-szappan

Mindenütt kapható! Bevásárlásnál különösen arra ügyeljünk, hogy minden darab szappan a „Schicht” névvel és a fenti védjegyek egyikével legyen ellátva.

Franklin-Társulat nyomdája, Budapest, IV., Egyetem-utca 4. sz.

27. SZ. 1903. (50. ÉVFOLYAM.)

SZERKESZTŐ: **NAGY MIKLÓS.** FŐMUNKATÁRS: **MIKSZÁTH KÁLMÁN.** BUDAPEST, JULIUS 5.

Előfizetési feltételek: **VASÁRNAPI UJSÁG** és **POLITIKAI UJDONSÁGOK** (a Világkronikával együtt) egész évre 24 korona, fél évre 12. Csupán a **VASÁRNAPI UJSÁG** egész évre 16 korona, fél évre 8. A **POLITIKAI UJDONSÁGOK** (a Világkronikával) egész évre 10 korona, fél évre 5. Kisebbségi előfizetésekre a postai megkötözött világi díj is csatolandó.

AZ ÚJ MINISZTEREK.

Kolossváry Dezső, honvédelmi miniszter.

A MAGYAR HONVÉDSÉG, melynek alapjait a kiegyezéskor vetették meg, azóta csekély kezdeteiből hatalmas szervezetté, a haderő számottevő részévé fejlődött, jeles vezetők buzgó munkássága és a törvényhozás előzetes-kezsége által. Keretei kitágultak, szervezete tökéletesedett s ezzel nagyon megsaporodott a munka mennyisége is, a mely a honvédelmi miniszter vállára nehezedik. Ebből a szempontból örvendetesnek kell találni, hogy midőn báró Fejérváry Géza majdnem húsz évig tartott honvédelmi minisztersége után lemondott, e táraza egy eddigi fontos állásaiban kipróbált, kiválóan szakképzett katona hírében álló, magas állásához képest fiatal, tetterős magyar tábornok vezetésére bízott.

Az új honvédelmi miniszter, **Kolossváry Dezső** tábornok, régi magyar nemesi család sarja, 1856-ban Veszprémben született, a hol atyja, József, ügyvéd s földbirtokos volt. A katonai hajlandóság gimnázista gyerek korában ébredt föl benne s szülői engedtek is vágyakozásának, katonaiskolába adták: két évig volt a kőszegi katonai nevelőintézetben s két évig a morva-fehértemplomi akkor még erősen műszaki jellegű katonai főreáliskolában. Tanárai figyelmét hamar magára vonta eleven eszével, szorgalmával s az intézetet kitűnő sikerrel végezte. Ezután a bécsi katonai műszaki akadémiába lépett be, a hol a hadsereg számára szükséges, főleg mérnök-, utász- és tűzértisztek nyernek kiképzést. Kolossváry huszárnak készült s néhány akadémius társával együtt, az intézetből kikerülve, a lovassághoz osztattott be. Tizenkilenc éves korában mint hadnagy került ki első ízben a csapatokhoz, a Tolnamegyében és környékén állomásozó 10-ik huszárezredhez.

1879-ben fölvették a legmag-

sabb katonai intézetbe, a hadi iskolába, a hol a vezérkarhoz kizemelt fiatal tisztek a legfőbb taktikai, stratégiai ismeretekből és az összes felső katonai tudományokból nyernek oktatást. A vizgákat kitűnő sikerrel letévén, beosztották a vezérkarba s mint dandár vezérkari tiszt a Galicziában, Tarnoban levő 11-ik lovasdandár parancsnokságához osztattott be. 1881-ben főhadnaggyá lépett elő. 1884-ben a bécsi II-ik hadtest parancsnokságához helyezték át s még azon év novemberében vezérkari századosi rangot nyert.

1885-ben Ő Felsége katonai irodájába vezényelték, a hol hét esztendeig működött. Itt

ismerkedett meg a honvédség ügyeivel s egyúttal alapos tájékozást szerzett a hadsereg adminisztratív dolgainak legaprólékosabb részleteiről is. A fiatal kapitány alig hogy a katonai irodába került, összes parancsnokainak bizalmával dicsekedhetett, sőt a legfőbb hadúr is nem egyszer valóban kitüntető elismerésben részesítette. 1891-ben őrnagyi rangra emelkedett, a következő évben pedig, mikor a katonai irodában viselt állásától fölmentették, a harmadosztályú vaskorona-renddel jutalmazta a király.

Csapatvezetői állomásozó 10-ik huszárezredhez, a hol mint osztályparancsnok működött két évig. Ezután megint a vezérkarhoz került Bécsbe, a vezérkar nyilvántartási irodájába, előbb mint helyettes főnök, azután pedig 1896-ban, mikor alezredessé lett, mint hivatalfőnök. 1897-ben vezérkari ezredessé s a vezérkar legfontosabb irodájának, a hadműveleti irodának főnökévé nevezett ki. Ha valahol nehéz és felelősségteljes az irodai szolgálat, akkor itt valóban az, és hogy Kolossváry az egész hadvezetőség teljes megelégedésére végezte, bizonyítja az, hogy ezen állásában a király előbb 1898-ban a katonai érdemkeresztet, 1891-ben pedig a Lipót-rend lovagkeresztjével is kitüntette.

Az idén április 20-ikán fölmentették eddigi tisztségétől és a honvéd lovassághoz helyezték át, megint kitüntetéssel: a vaskorona-rend másodosztályával. A Budapesti állomásozó második honvéd lovasdandár parancsnoka lett. E minőségében alantasa volt József Ágost királyi herceg is, a ki a budapesti első honvéd huszárezred egyik osztályparancsnoka.

Az idei májusi előléptetések alkalmával vezérőrnaggyá lett, de tovább is megmaradt a dandár parancsnokának. Ez állását csak most, június 21-ikén hagyta el, mikor Ő Felsége kinevezte honvédelmi miniszternek s egyúttal valóságos belső titkos tanácsosnak.

KOLOSVÁRY DEZSŐ TÁBORNOK, AZ ÚJ HONVÉDELMI MINISZTER.

Kolossváry rendkívüli elegáns megjelenésű, minden tekintetben gavallér gondolkodású komoly tábornok, kinek a bécsi katonai körökben sok a tisztelője és a személyes jó barátja s a mérvadó katonai körök ítélete szerint rendkívüli eszes és modern eszméktől áthatott derék katona, fáradhatatlan, kitartó munkás, ki minden alkalommal előljárói nagybecsülését és teljes meglepődését, valamint alantasai szeretetét, tisztelőt és odaadását rövid idő alatt képes volt magának megszerezni.

Alapos katonai szakképzettsége mellett műveltsége nem vált egyoldalúvá s — bár katonai pályájának nagyobb részét nem a haza földjén töltötte, — magyar érzése nem halványult el; pihenő óráiban előszeretettel olvasgatja a magyar klasszikus írók műveit s a magyar történelemre vonatkozó könyveket.

Eddigi sikereiben gazdag pályafutása s kivételes egyéni tulajdonságai biztos reményt nyújtanak arra, hogy szerencsés kézzel fogja vezetni a honvédséget teljes kifejlődése felé.

A.+L.

Dr. Tomassich Miklós, horvát-szlavon miniszter.

Beteljesedett Szilágyi Dezsőnek az a szava, melyet egykori egyetemi hallgatójáról: a fiatal Tomassichról mondott: »E fiatal emberre, ki éles eszével és tiszta felfogásával tűnt fel a szigorlatokon, szép jövő vár!«

Dr. Tomassich Miklós a gróf Khuen-Héderváry kabinetjének legfiatalabb tagja, mert még csak 39 éves. Ily fiatal korban előtte csak Széll Kálmán lett miniszter.

Tomassich Miklós 1864. január 13-án született ősrégi nemes családból, mely a nemességet a XIV. században és pedig nem armaliter, hanem donatio útján szerezte. A család nemességét Mátyás király koránai Tomassich Istvánnak Belaj várra szóló új adományozással (nova donatio) erősítette meg.

A Tomassich-család három nevezetes embert adott az országnak. Az első közülök a miniszter dédapjának a testvére, Tomassich Ferencz Xavér, Dalmácia egykori gubernátora. Ez a vitéz katona annak idején a Monte-Fajale melletti ütközetben megverte a francziákat s ezért a Mária Terézia-rend tiszti keresztjét nyerte, mely kitüntetéshez később, midőn a francziákat Dalmáciából kiűzte, ugyanezen rendjel kommandeur-keresztjét is megkapta. E jeles férfi azon ritka emberek közé tartozott, a kik a Napoleon ellen vívott csatákban szerzett érdemek elismeréséül az úgynevezett »Europae libertate asserta« rendjelet is megnyerték. Mint Dalmácia és Albánia gubernátora halt meg. Tomassich miniszternek Péter nevű nagyapja a napoleoni harcok alatt birtokainak nagy részét elvesztette. Előbb a magyar gárda kapitánya volt, később a Kulpán túli terület nemességének a bírja: judex nobilium districtus Transcolapiani. Ez a tiszti hivatal átszállott 24 éves fiára, Tomassich József, a miniszter édesatyjára is, a ki az 1848-iki események idején lelkes és buzgó híve volt Horvátországban Kossuth Lajosnak. Ez elegendő ok volt arra, hogy Jellasics bán halálra ítélje, földönfutónak nyilvánítsa és kiadja a parancsot, hogy a hol csak utólerik, löjjeék főbe. Tomassich József egy ideig bújdosott, végre Pozsonyba került, hol ügyvédeskedett. Az abszolút időben Bécsben is pörbe fogták, azzal vádolva, hogy a magyar szabadságharcban közreműködött. Az alkotmányos idők bekövetkezése után Tomassich József sógora, báró Sokcsévics József horvát bán meghívására hazatért Horvátországba és képviselőnek választották.

Tomassich Miklós, az új horvát-szlavon miniszter.

tatott meg az 1868—1872. magyar országgyűlésre. A képviselőházból később a horvát ellenzék győzelme folytán kimaradván, bírói pályára lépett és 1876-ban mint a horvát főtörvényszék bírja halt meg Zágrábban.

Tomassich Miklós édes atyjának szintén Tomassich Miklós nevű nagybátyja Magyarországra költözött, itt megmagyarosodott, bárói rangot nyert. Ezen ág 1886-ban Aradon kihalt.

Tomassich miniszter szülőit gyermekkorában, mikor még alig volt 12 éves, vesztette el. A gyenge testalkatú, beteges fiú anyjának nagypapához, Otrusevcezi Suslay Fülöpöz, a Kulpa mellett fekvő régi Zrinyi-féle Brlog nevű várlajdonosához került, ki dédunokáját Zágrábban iskoláztatta. Jogi és államtudományi tanulmányait a zágrábi egyetemen kitüntetéssel végezte és ott avatott feldoktorrá. Ezután a tanári kar javaslatára a báni kormány kiküldte más egyetemekre, hogy ott egyetemi tanárnak képezze ki magát. Legelőször a budapesti egyetem hallgatójának iratkozott be s egyebek közt Szilágyi Dezső előadásait is hallgatta, a kinek nemsokára kedvenc tanítványa lett. Majd huzamosabb ideig Bécsben folytatta tanulmányait.

1890-ben mint 26 éves fiatal embert Josipovics Imre, az akkori horvát miniszter, titkári állásra jelölte ki, de fiatal kora miatt első ízben nem nyerte meg Ő Felsőge megerősítését s csak akkor neveztetett ki, mikor a magyar minisztertanács Szilágyi Dezső ajánlatára másodszor is fölterjesztette.

Tomassich nem sokáig maradt meg titkári állásában, mert a fiatal tudóst mindjárt a következő évben meghívták a zágrábi egyetemre a magánjog helyettes tanárának; 1892-ben pedig kinevezetett ugyanott a politika, nemzetgazdaság és pénzügytan rendes tanárává s e tudományokat több mint tíz éven át adta elő a zágrábi egyetemen. 1892-ben lett először képviselő, midőn a vrboszkói választókerület választotta meg a horvát országgyűlésbe, melyből aztán 1896-ban a magyar országgyűlésbe delegáltott. A magyar országgyűlés 1897-ben a quóta-bizottság tagjává is megválasztotta.

A horvát országgyűlésen az 1868-iki magyar-horvát kiegyezés alapján álló, úgynevezett nemzeti pártnak egyik kiváló tagja, mondhatni tisztavérű unionista, lelkes magyar-barát már családjának a hagyományainál fogva is; nemesak szíve, hanem éles és tudományosan

képzett esze is arra utalta, hogy a magyar-horvát barátságának és érdekösszességnek buzgó ápolója legyen.

Majdnem tíz éve képviselőtársa vagyok dr. Tomassichnak s ez idő alatt több ízben volt alkalmam őt a horvát országgyűlésen mint szónokot hallani. Nem szólalt fel gyakran, csak fontos tárgyakban, s a horvát ellenzéknek semmi mértéket nem ismerő szenvedélyes kifakadásai közben szokott a nemzeti párt padjaiból hirtelen fel pattanni, hogy nagy tudásával, éles logikájával és fényes dialektikájával a vita alatt levő tárgyat új és eredeti felfogásával megvilágítsa és politikai ellenfeleit nagy erővel kitörő érveivel legyőzze. A báni kormányban ő volt ott egyik leghatalmasabb támasza, a bán bizalmasa.

Politikai működésén kívül a nemzetgazdasági téren is fejtett ki tevékenységet, mint a horvát jelzálog-hitelbank alelnöke, mely hatalmas pénzintézet Széll Kálmán segítségével és oltalma alatt évek előtt létesült Zágrábban. Gyakorlati érzékéről tanúskodik még, hogy Károlyváros mellett fekvő birtokát saját utasításai szerint mintagazdaságként művelte.

Dr. Tomassich Miklós első tekintetre zárkózott természetű embernek tűnik fel, a minek oka véleményem szerint talán az, hogy gyermekkorában nélkülöznie kellett a szülői szeretet melegét, magánosan nőtt fel s csak is saját erejére volt utalva azon küzdelemben, mely után ama magas polczra jutott, melyen jelenleg van. Mindazonáltal zárkózottsága mégis inkább csak külső látszat s a kik őt közelebbről ismerik, jól tudják, hogy kedélye meleg s szíve gyöngédséggel, nemes jóssággal van telve.

Popovics Vászín István.

CSALATKOZÁS.

Még szeretlek s nem feledlek,
Azt a perczet még lesem,
Melyben hajlékomba röppensz,
Múzsá! régi kedvesem.

El is jöttél; ime itt vagy,
Nézlek hosszan és merőn,
S mintha újra fellobogna
Ifju lángom és erőm.

Ámde mért van, hogy körömbé
Már ma nem lebegve szállsz?
Csak gyalog jössz, ingadozva
S lábodon is alig állsz.

Szemed bágyadt, arcod sapadt,
Barna fűtőd csupa hó,
Bűvös ajkad ha megszólal,
Hangja rekedt, suttogó.

Nézük egymást, de egymásra
Már csak alig ismerünk;
Vagy valamely gonosz tündér
Úzi játékát velünk?...

Nem a régi Múzsá vagy, nem!
Hiába is mondanád:
A ki most itt állsz előttem
Az talán a nagyanyád.

Lévay József.

A REICHSTADTI HERCZEG.

A világtörténelem úgynevezett mellékalakjai közül, a kik nem nyúltak cselekvőleg az események kerékküllői közé, csak helyzetük és a személyükhöz tapadó nagy érdekek miatt nyomtak sokat a történetek mérlegében, kétségkívül egyike a legvonzóbbaknak a nagy Napoleon árvája, a reichstadti herczeg. Európa ezen

Iszony 1813 évi vízföldmúga után, mely a királyi hálozódjában van.

A PARMAI HERCZEG.

rokonszenves hamupipőkéjéről, a kinek persze a mesebeli hamupipőké vidám végét megérnie nem adatott, zsenge korától haláláig s halálától a mai napig töméntelen sok mű jelent meg prózában és versben. Pamphletírók és historikusok, drámaköltők és lyrikusok (köztük egy Barthelémy, Béranger és Victor Hugo) vetélkedve fonták feje köré a mártírság koszorúját s mintegy a köztudatba vitték ama fölfogást, mely legmodernebb kifejezésre Rostandnak, a francia akadémia koszorúsának »L'Aiglon« (A sasfű) című ezelatos színművében talált. Ez a fölfogás a kis reichstadti herczeg nagytai házáat, Ferencz királyunk udvarát, melyben fölnevelkedett, a lehető leggyűlöletesebb színekkel festi, úgy, hogy nemcsak minden francziának, de minden humánus embernek fölforr azon a vére, a mint a »bősz« Metternich és a »galád« Obenaus báró minden nemesebb érzést elfojtani igyekeznek a gondjaikra bízott császárfiban, a mint atyja emlékéit meggyalázni, belőle kiirtani, neveltjük elméjét elbutítani, testét-lelkét egyaránt megmérgezni fáradoznak.

Magyar historikus, egyik főiskolánk jeles tanáráé az érdem, hogy mélyreható levéltári kutatásai előtt ez a gyűlöletes legenda mint a köd szétfoszott.* Magának Ferencz királyunknak Metternich és a nevelők számára adott utasításai, a kis herczeg kormányzójának előterjesztéseiből, naplójából és vezetőivel váltott levelezéséből épen ellenkezője tűnik ki annak, a mit a francia legenda a Napoleonfi neveltetéséről csacsogott. Soha főherczeg nem részesült gondosabb, majdnem azt lehetne mondani olyan gondos, mindenre kiterjedő, szigorú, de szeretettel és jóakarattal teljes lelki és testi nevelésben, mint a minőben az öreg Ferencz császár részletté az ő kedvencz és szerencsétlen unokáját, azt a szép, kökényszemű, aranyhajú, fehér-piros arcú élénk gyermeket, a kinek csókolni való arezképe a nagyapó ágya fölött függött, a mint most is ott függ unokatestvére, a mi jószágos öreg királyunk hálószobájában.

»Azt akarom — ír Ferencz császár Metternichhez, — hogy a herczeg tisztelje atyja emléket, ismerje atyja kiváló tulajdonságait és hibáit egyaránt, hogy az előbbieket utánóznai, az utóbbiakat kerülni megtanulja. Ne titkolják

el előtte az igazságot; de mindenekelőtt atyja emléket tanítsák meg tisztelni...» Kell-e ennél világosabban szóló bizonyosság a francia legenda epés előadása ellen?

A kis herczeg kormányzójává öregatyja a nagy tekintélyű gróf Dietrichstein Mórict, Ausztria legelőkelőbb, már csak női ágában élő családjának e kiváló sarját, az akkori Bécs művészi és tudományos világának ez oszlopát nevezte ki. Tizenhat esztendeig fáradozott e minden ízében gavallér ember a gondjaira bízott gyermek nevelésének felügyelésében és irányításában. Támogatták őt a tanárok egész serege mellett főleg a derék Foresti kapitány és Collin bécsi egyetemi tanár, majd ennek halála után a nagyműveltségű, okos és jóra való báró Obenaus kormánytanácsos; míg katonai mentorként gróf Hartmann tábornok, e kissé száraz, de egyenes lelkű katona szerepelt, kinek báró Moll lovaskapitány, e költői lelkű, kis uráért rajongó férfiú segédkezett. Kiegészíté még a herczeg szellemi művelődését élete utolsó éveiben kötött benső és kölcsönös barátsága a későbbi hírneves katona-diplomatával, gróf Prokesch Ostennel, a ki 1818-ban mint katonai író lándzsát tört a waterloói ütközet bírálatában Napoleonért s így tudván kívül befészkelé magát a művét mohón élvező, érni kezdő reichstadti herczeg szívébe.

Persze hogy nem mindennapi dolgot vállalt magára az öreg császár kedvéért gróf Dietrichstein, mikor átvette a kis herczeg nevelése vezetését — s nagyon nehéz munka jutott osztályrészül maguknak a nevelőknek is. Az még a legkevesebb volt, noha tán sok rosznak szülő okává lőn, hogy nagy császáruk istenített gyermekét Párisból hozott nevelőnői és dajkái nemcsak alaposan elkényeztettek, hanem gyűlöletet szítottak benne minden és mindenki iránt, a ki és a mi nem francia. Hosszú időbe került, míg e lelkes asszony-nép ostoba szeretetének és dédelgetésének rosz következményeit félig is ellensúlyozni lehetett. Csak félig azonban. Mert a mily kedves, ügyes, udvarias és szeretetreméltó volt a gyermek Napoleon más mindenki iránt, ép úgy kínoztá, ingerelte önfejlőségével, valódi vagy tettetett hanyagságával, nemtanulásával és szófogadatlanságával tanítóit. E nevelők és tanítók levelezése és

Kraft Péter császárnéja a bécsi cs. kir. udvar gyűjteményében.

A REICHSTADTI HERCZEG MINT OSZTRÁK ÖRMESTER.

naplói számtalan példáját őrizték meg annak, hogy a gyermek- és kamasz-korban levő herczeg a makacs és akaratos tanítványok épen-séggel nem kedves fajtájához tartozott.

Mennél jobban előrehaladt az években, annál jobban kidomborodott magaviseletének igazi oka: jelleme. Nem tanulta azt, a minek megtanulására kényszeríték; de mohón, egészségére kártékony szorgalommal merült el abban, a mit magától akart megtanulni. Gyűlölte a latin és francia grammatika nyügző szabályait, de rajongott a történetért. Utálta az iránygyakorlatokat, de feszült figyelemmel volt képes órákig hallgatni az őt érdeklő, bármi komoly olvasmányokra. S a milyen volt a tanulmányoknál, olyan volt magaviseletében is. Nem tette meg azt, a mire rákényszeríték, megtette örömmel azt, a mire kérték, vagy a mit tetszésére hagytak. És ezen sem szigor, sem jó tanács, sem rábeszélés nem változtatott. Független természetű, korlátot ismerni nem akaró jelleme csak egy urat tűrt: a saját maga akaratát. És túlszár nélkül mondhatni, hogy vasból volt ez az »akarat«, ez az atyai örökség benne; csakhogy ez a vasakarat üvegből épült házban: törékeny testben lakott. Mikor a saját magára diktált túlságos katonai gyakorlatok után, melyektől orvosa és környezete könyörögve óvta, kimerülten összerogyott, hangos átkokban tört ki a nyomorult test ellen, mely nem képes lelke akaratának engedelmeskedni.

Az igaz, hogy az önféjű gyermek, a ki szellemileg bámulatos korán fejlődött ki, kemény akaratát, a mint érni kezdett, egy nemes czél szolgálatába vitte. Határtalan becsvágygyal azt kívánta nagyatyjának, környezetének s az egész világnak megmutatni, hogy nem méltatlan fia fog lenni nagy nemzójének, a kin valóban megindító szeretettel csüggött, a kinek történetét könyv nélkül tudta s a kinek hadi tetteiről a nagy császár egykori fegyvertára, Marmont marsall, a bécsi udvar kértére három hónapig

Orsai és Thamerstől Pruthian Péter tróvi után. A bécsi udvari gyűjteményében.

A REICHSTADTI HERCZEG BÖLCSEJE.

* Wertheimer Ede jeles történetírónktól közelebb jelent meg »Der Herzog von Reichstadt« című Stuttgartban és Berlinben egy 500 lapra terjedő kötet, hét fénynyomatú képpel.

tartó speciális tanfolyamban lelkesíté a már érett, húsz éves ifjút. Ez a becsűgy égette lelket már a fejlődő gyermeknek is és nőtt vele éveivel. S teljes harmoniában állott ez a becsűgy. Gróf Dietrichstein czéljával is, a ki ép azért volt hozzá szigorúbb, mint tán egy gondjára bízott főherceggel lett volna, mert külön embert akart faragni belőle, mint más ember fiából.

Ambícióját a Napoleon-ivadék az adott körülmények közt csak egy pályán elégeithette ki: a katonain. Öntudatlanul szerette ezt kora gyermekségében s tudatosan csüngött rajta érett ifjúságában egész lelkével. Boldog pillá-

annak láthatólag jól esett.* Ferencz császár örömmel olvasta unokája katonai «conduittistá»-ját, mely eredetiben megvan s így írja le őt: «Tüzes és élénk. A társas életben udvarias és előékeny. Alattvalói iránt szigorú és igazságos. A legjobb akaratot és a legdicseretelműbb szorgalmat mutatja, hogy tökéletesítse magát a szolgálati ágakban, melyeket rövid idő alatt el is sajátított. Zászlóalját czélszerűen és ügyesen vezényli. Igen jó és ügyes lovas.» Katonai szenvedélyét élénk figyelemmel kísérték Ferencz császár és Károly főherceg. Napoleon nagy ellenfele, a ki iránt a kis Napoleon bámulattal vegyes szeretetet érzett. Hisz

Úgy van. A legendák híreinek hármassal alapja is volt. Először az a körülmény, hogy az atyjával, a Szent Ilona-szigetrelánczoltPrometheussal való minden írásbeli érintkezéséről ép oly gondosan elzárták, mint a mily hermetice elszigetelték összes atyai rokonságától és a bonapartistáktól. Csak egyetlen egyszer sikerült egyik merész unokahugának, a fiatal Camerát Napoleone grófnénak, (Bacciocchi Eliz, a Napoleon huga leányának) Bécsben egy percze közelébe férközni, hogy «fejedelmének», az ifjú hercegnek kezét megsókolja. De ki is utasták a monarchia területéről a pathetikus Napoleonidát.

Avakumovics miniszterelnök egy vezérkari tisztel.

A király és Avakumovics miniszterelnök megérkezése a katonai szemlére.

Gruics százados Péter király udvari marsalljával.

A népünnepről.

A király a nép között a népünnepen.

BELGRÁDI KÉPEK. — Kiküldött fényképeink főlvételei.

nata volt az életének, midőn 17 éves korában nagyatya kapitányi rangot adott neki. De oly irányban is haladt nevelése, hogy hadvezér legyen belőle. A hadi tudományokban kettős gonddal oktatták s itt már nem ösztönzés, hanem inkább zabola kellett neki. Mikor 20 éves korában 500,000 franknak megfelelő évi jövedelemmel, — mely manapság legalább két millió koronának felel meg, — mint örnagyot önállósá tette nagyatya: zászlóaljára élén találta legfőbb örömét. Kitiűnően vezényelt. Pompásan tudott parancsolni, rendet tartani. Szigorú, de igazságos volt; nagyon szerette katonáit. Zászlóaljának, a Wasa-ezred egyik bataillonjának marczona katonái, a «kötéllel verbuvált» hadfiak nem egyszer rivalgó üdvözléssel fogadták ifjú parancsnokukat, a mi

a kimondott czél nevelésében az volt, hogy a benne lappangani vélt napoleoni géniust a monarchia javára fejlesszék ki s belőle egy második Savoyai Jenőt képezzenek.

Ki állíthatná a hiteles okiratokkal és tényekkel igazolható nevelésről azt, a mit a francia legenda hirdet, hogy szellemét elnyomni, megtörni akarta volna?

Azonban azt mondja a példabeszéd, hogy nem zörög a haraszt, ha a szél nem fúj. Kellett hát valami szellőnek mégis fujdogálni.

* A Wasa-ezred tábori papjával, Soltész Andrásal az ifjú herceg kiváló meghitt viszonyban állott. Soltész később a szépesi Gnezda plébánosa lön s jó barátja volt a járási főszolgabírónak, Szepesmegye mostani érdemes főlevéltárnoka, Sváby Frigyes édes atyjának.

A másik ok az ifjúvá fejlődő reichstadi herceg magába zárkózott természetében keresendő. Ez a melancholikus magába vonultság tagadhatlanul szomorú reflexióinak, fájdalmas gondolatainak, a kényszer-helyzete és becsűgya közti küzdelmeknek volt eredménye. Érett észszel mérlegelte azt az irtózatosságot, mely a császári trón egykori örökösének és a souverainitásától örökre megfosztott magánzónának bármilyen, esetleg dicső jövője közt tényleg főnforgott. Az élénk, kedves gyermekből magába zárkózott ifjú lön, a minek ezer és ezer csatornán át hire ment a bonapartisták közt, a kik lelke kínjait még nagyobbaknak képelték, mint a minők a valóságban voltak, vagy lehettek.

A legfőbb oka a róla terjesztett legendának

azonban a példátlan egyetértésben gyökeredzik, melylyel a legitimitás járványos betegségétől inficiált összes európai hatalmak Napoleonnak még nevétől is rettegven, fiát politikailag a szoros értelmében üldözték az imperátor első bukásától kezdve majdnem öt álló esztendeig.

Tudjuk, hogy Napoleon első lemondása idején e lemondás ellenére alig akadt a nem-royalista francziák, tehát a nemzet roppant nagy zöme közt egynehány, a ki ne volt volna meggyőződve arról, hogy valami regensség, tán épen anyja regensége alatt a kis római király lesz a francia trón örököse. A legkülönfélébb hivatalos és nem hivatalos úton, nép és hadsereg részéről nyilvánultak ez iránt az óhajok, melyeket azonban a szövetséges hatalmak, köztük Ferencz császár, tekintetbe nem vőnek, hanem elfogadván Napoleon lemondását fia nevében is, az 1814 április 11-iki nemzetközi szerződéssel biztosíták Mária Lujzának Parma, Piacenza és Guastalla herczegségeket független souverain birtokát császárné czímmel, fiának pedig az utódlási jogot «császári fenség, Parma hercege» czímmel.

Károlyi Árpád.

(Vége következik.)

Péter király a szemlén az osztrák-magyar és orosz katonai attachéval.

Péter király a szemlén katonai kíséretével.

A TUSKEY URAM TUDOMÁNYA.

Irtá dr. Závory Sándor.

«Mundus vult decipi, ergo: decipitur.» (A világ azt kívánja, hogy csaljuk: hát csaljuk!) Régi mondás, idősebb Galenusnál s magánál az orvosi tudomány ősapjánál, Hyppokratesnél. De hívebb követője aligha volt még valaha, mint néhai Tüskey Miklós uram. Nála laktam egy évig diák koromban, mialatt bőven volt alkalmam tudományának gyakorlati alkalmazását megfigyelnem. Kortársaim még emlékeznek rá s bizonyosságot tehetnek róla, hogy a mit felőle írok, igaz.

Tüskey uram sebészorvos — chirurgus — volt Pápán. Volt officinája, (így hívták akkor a borbélyműhelyt) tartott két segédet és egy inást. Ezek borotváltak, haját nyírták, Tüskey uram pedig fogat húzott, kelést fakasztott, fúzomódásokat helyreigazított, törött csontot összerakott, sebeket bekötözött, eret vágott, köpölyözött és irt recepteket is, a mire jogosítva volt, mint magister chirurgiae. Diplomájára szörnű büszke volt, még büszkébb tudományára, melynek hasznát venni kitűnően értette; még a köböl is tudott olajat facsarni. A doktorokat kollégának hitta, de tudományukat szörnűen lenézte. Az egész országban csak egy doktort ismert el magával egyenrangúnak: a világhírű Balassát. Ha valamelyik betege kétel-

A király megérkezése a régi szkupstinához.
BELGRÁDI KÉPEK. — Kiküldött fényképeink főlvételei.

kedett gyógyításának helyességében, rendesen azzal torkolta le, hogy: «Ezt én és Balassa így szoktuk.»

Üres időmet szerettem a borbélyműhelyben tölteni s hallgatni Tüskey uram dicsekedését nagyszerű kúráival, a páciensek panaszait s megfigyelnem az alkalmazott gyógymódot.

Egy alkalommal jól megtermett szolgálóleány lépett az officinába. A foga fájt s kérte Tüskey uramat, hogy húzza ki.

— Üljön le, lelkem, erre a székre; lássuk, melyik fogának van baja.

Megvizsgálta, megkopogtatta a lány fogait s így szólt:

— Édes lelkem, én magának ezt a fogát ki nem húzom egy templom bankóért sem. Nem én! Mit gondol? Ilyen szép leányt, mint maga, elcsúfítsak? Azt nem teszem. Hiszen, ha ezt a fogát kihúzom, itt az arca beesik s olyan lesz, mint egy vénasszony. Mondok annál jobbat; a foga is megmarad, a fájdalomtól is megszabadul; írok receptet.

— De kérem, csak tessék kibúzni.

— Lelkem, fogadjon szót. Ezt az orvosságot használja, a mit felírok, magam meghozatom a patikából, így sokkal olcsóbb és jobb is lesz. Tudom, hogy mire elhasználja, a fájdalomtól is megszabadul, a foga is megmarad. Dehogy csúfítok el ilyen szép fiatal leányt! Jöjjön

A király kivonulása az eskütételről.

vissza egy óra múlva, akkorra az orvosságot meghozatom.

A leány távozott. Tüskegy uram pedig fogott egy darab krétát, penicizusával finom port vakart róla, azt egy itozés üvegbe öntötte s föleresztette, összerázta kút vízzel és a zagyvalékot a benyiló szobába eltette.

A szolgáló egy óra múlva visszajött az orvosságot. Tüskegy uram bekialtolt a benyilóba, a hol senki sem volt:

— Menjetek azonnal a patikába, hozzátok hamar azt az orvosságot. Újjon le addig, lelkem, rögtön hozzák.

Kis idő múlva újra bekialtolt: — Meghóztátok-e már? De soká jártatok oda! No, csakhogy itt vagytok valahára.

Kihozta az üveget, felrázta, az ablak felé fordítva, nagy szakértelemmel vizsgálta:

— Igen, ez az... Híjába, ha az ember maga utána nem néz, könnyen tévesztenek a patikusok. Hanem ezt úgy látom, jól csinálták. Minden órában vegyen egy kanálnyi a szájába, a fájós fogára s tartsa rajta egy fertály óráig; hanem minden vételnél jól felrázza előbb az üveget. Ettől bizonyosan megszűnik a fogfájása. Ha elfogy az orvossága, jöjjön el ismét.

— Mivel tartozom? — kérde a szolgáló.

— Csak az orvosság árát fizesse meg lelkem, a receptírást nem kérek semmit sem. Fizessen egy forintot.

— Miért nem húzta ki a fogát, — kértem Tüskegytől, a mint a lány elment, — mikor olyan szépen kérte?

— Tán bolond vagyok, — mondá Tüskegy. — A foghúzásért adott volna egy hatost; így pedig fizetett egy forintot.

Egy őszi napon így szólt az öregebb legénynek:

— János, ma ne menjen ki az officinából, mert én vadászni megyek; csak estére jövek haza. Ha azalatt keressenek, helyettesítsen. Ha páciens jön, rendelje holnapra.

— Igen is, tens uram.

Este hazatérve, kérde:

— Nem kerestek?

— De igen. Egy paraszt legény volt itt; sántított, be volt kötve a lába. Kibontottam, megvizsgáltam s egy nagy fatövist találtam a sarokban.

— Nos, mit csinált vele? Kérde Tüskegy lázas türelmetlenséggel.

— Kihúztam s újra bekötöttem a lábát.

— Tudtam! — előre tudtam, — hogy ha kihúzó a lábam, mindjárt baj lesz! Boldogtalan ember! Nem kellett volna azt a tövist kihúzni,

A székesegyház belseje, a hol a király az esküt letette.

BELGRÁDI KÉPEK. — Kiküldött fényképeink főtetelei.

hanem bellebb nyomni! Most már begyógyul a lába s nem vesszük tovább hasznát. Pedig milyen jó fizető volt! Hozott zsák lisztet, egész oldal szalonnát, babot, krumplit, hizott ludat, tojást; pénzt is kaptam tőle, idáig tíz forintot. Én min-

dig bellebb nyomtam a tövist, valahányszor jött, hogy be ne gyógyuljon s ehen, most maga elrontotta az én kúrámat. Magából soha se lesz semmi!

Máskor egy boldogtalan hektikás ember került a horgára. Kihallgatta türelmesen a panaszát, megtapogatta, kopogtatta, megnézte a receptjeit s nagyon csóválta a fejét, mikor azokat elolvasta.

— Hm, hm! Barátom, itt nagy a baj. Ezek a patikai szerek a maga baja ellen semmit sem érnek. Mért nem jött hozzám hamarabb? Magának elpusztult már a tüdeje, magának új tüdőt kell növesztetni; hanem persze, ez most már hosszabb időbe kerül. Hozzon egy egészséges birkát; ürj legyen, mert annak jobb a tüdeje. Annak a tüdejéből készítek én magának orvosságot, a mitől új tüdeje nő. Hanem siesen, addig hozza, míg nem késő.

A beteg megörült a biztatásnak, mint a gyermek, a kinek új csizmát ígérnek a régi elviselt helyébe. Másnap már ott bégetett a bürge Tüskegy uram udvarában. Megvizsgálta, végig tapogatta az orvosságnak való állatot.

— Jól van, ez alkalmas lesz. Ebből lehet jó orvosságot készíteni. Három nap múlva jöhet az orvosságot; mert addig kell azt főzni, míg a tödő a vízben egészen fel nem olvad. Arra pedig idő kell.

Használt is a birka — Tüskegy uramnak, mert éhség ellen valóban a birkahús régi idő óta igen jó orvosság. A szegény embernek pedig összetűzött többféle füvet, gyökereket, fűgét, Szent János-kenyeret s e kutyvalék levét le-szűrte egy pintes üvegbe. Míg a beteg ezt kanalként fogyasztgatta, az alatt élete homok-órájának utolsó porszeme is legördült s köhögése örökre megszűnt. De legalább utolsó napjai reménység közben teltek le.

Ismét máskor egy közséves lábú, jómódú parasztember jött az officinába. De még ennek is preskribált én kenőcsöt, a minőt semmiféle doktorok, patikusok eddig ki nem találtak.

— Barátom, önnek komplikált baja van; ezen csakis komplikált kenőcs segít. Hozzon két pint virágolajat, egy süveg czukrot és hat font szalonnát; hanem ártánydísznő szalonájá legyen. Ezekből készítek én a maga lábaira kenőcsöt, a mitől biztosan meggyógyul.

— De kérem, minek az a szörnyű sok kenőcs?

— Jaj, barátom, nekem mindezeket addig kell rézűstben főznom, míg annyira összesűrűdik, hogy az egész belefér ebbe a pohárba.

A jámbor ember aztán mindazt összehordta Tüskegy uramnak, a mit csak kívánt.

— Hát aztán a magam fájánál főzzem? Hiszen kell legalább félől fa, míg a kenőcs jó sűrű lesz!

Az ember meghozta a fél öl fát is.

— Vágja fel hát azt a fát, ilyen hasábokat csak nem tehetek a tűzre!

Ez is végbe ment.

— Mához egy hétre jöhet a kenőcsért, akkorra kész lesz.

Egy csomó zsirt, kevés olajjal és jodtinetúrával összekevert s kellő utasítás mellett ezt adta a kitűzött időre bejött nyavalygónak.

— Mivel tartozom a tekintetes doktor úrnak?

— A tanácsot ingyen adom; csak a kenőcs elkészítéséért fizessen barátom 16 forintot.

Tüskegy uram nagy hirre tett szert, mert bármily bolond kúrákat alkalmazott, akadtak olyan betegek is, a kik gyógyítása daczára meggyógyultak. Ezekből megannyi apostol vált, a kik híret terjesztették, tudományát magasztalták. Pedig kúrái ugyancsak drágák voltak! De ő jól számított. Tudta, hogy az emberi gyarlóság a drágában jobban bizik; az olcsónak nem hisz.

Egy híres bécsi orvostanártól hallottam, hogy gazdag bojár hivatva őt Bécsben egyik szállodába. Csekély baja volt, egyszerű szemkatarus. Rendelt neki szemvizet s kapott e vizitjeért száz forintot. Pár óra múlva újra hivaták ugyanoda. A bojár szemrehányással fogadta, hogy mért rendelte neki ezt a szert?

— Mi kifogása van ellene?

— Ez csak 18 krajczárba került. Ne tartsa őt holmi dib-dáb embernek, hogy ily olcsó orvossággal gyógyítsa; irjon jobbat, drágábbat.

— Nagyon szívesen; de ez nem minden patikában kapható és drága lesz.

Felírta ugyanazt a szert. Még egy pár csepp kármint rendelt belé, hogy más színe legyen. Titkos jegyet írt a receptre, a miből a gyógyszerész megértette, hogy ezt drágán taksálja. Így a 18 krajczáros orvosság 86 forint és 94 krajczárba került. A bojár meg volt elégedve; még jobban a tanár, mert újabb százast ütötte a markát. Mundus vult decipi.

A HOL A PERCZ IS SZÁMÍT.

Azt a pihenést nem ismerő, lázas hajszát, melyben a mai nagy amerikai üzletek vezetői élnek s melynek czélja, mennél kevesebb idő alatt mennél több munkát végezni, érdekes jellemzi egy amerikai író, kinek leírásából veszszük a következőket:

A világ egyik legnagyobb üzleti épületének irodahelyiségében, New-Yorkban, megszólal a telefon csengettyűje. Az üzlet vezetője odamegy s megtudja, hogy kollegája, egy másik hasonló üzlet vezetője akar beszélni vele. Az illető Philadelphian lakik. Egy másik igazgató, a kinek a tárgyalásban részt kell vennie, ugyanazon new-yorki épületben ül, de három emelettel alább. Két más igazgató különböző philadel-

VIDÉKI ALAKOK BELGRÁD UTOZÁIN PÉTER KIRÁLY BEVONULÁSA ALKALMÁVAL.

delphiai épületekben van. Hamarjában gyűlést kell tartaniok, de egyik sem hagyhatja el az irodáját. Működésbe jön New-York és Philadelphia közt a telefon, összekötik egyszerre valamennyit valamennyivel. Három ember Philadelphian, kettő New-Yorkban, mindnyájan irodájukban ülve, a telefon-kagylót fülüknél tartva, fontos gyűlést tart. Vitáznak, rendelkeznek, jegyzőkönyvet vesznek fel; tíz perc alatt elintéznak millió dollárokról szóló ügyet. Régebben ez legalább is fél napig tartott volna.

Egy chikagói üzletember, a kinek a maga iparágában fióküzletei vannak minden nagyobb városban, együtt sétál barátjával New-Yorkban a Broadway felé. Megnézi óráját: fél tizenegy. — Chikagóban most fél tíz van, — mondja a barátjának. — Jöjjön be, elolvasom a leveleimet és feleleteket diktálók rájuk.

A chikagói bemegy a fióküzletébe, felhívja Chikagóban levő titkárát, felolvastatja magának a ma érkezett fontos leveleket, választ diktál rájuk s húsz perc múlva tovább sétál.

Az utcán, míg beszélgetve haladnak, majd elgázolja őket egy kocsi, melyben két ember ül. Az egyikük bizonyos pénzügyi dolgokban elsőrendű kapacitás; a míg odahaza van, nem foglalkozik üzleti dolgokkal, de a mint beleül kocsijába, megkezdődik a hajszja. A kocsi mellett ülő ember a titkára.

— Láttá, ki ül abban a kocsiiban? — kérde a new-yorki.

— Nem, — felel a chikagói. — Ki?

— X. úr; most megy az irodájába. Nagyon el van foglalva, rá sem ért észrevenni bennünket. Vele van a titkára, fontos leveleket diktál neki. Sem ő, sem a titkár föl se tekintenek, mikor a kocsi megfékezte a lovakat. X. úr beszélt tovább, a titkár pedig írt tovább. Ebből látni, hogy fontos a dolguk.

— Erről eszembe jut a legelfoglaltabb orvos Philadelphian, a hol tíz évvel ezelőtt laktam, — mondja erre a chikagói ember. — Napjaink minden percze előre ki volt számítva. Minden jelentkező betegnek előre ki volt szabva perczekre, hogy meddig fog tartani a vizsgálat. Az orvos számításba vette azt a másodperczet is, a mibe kerül, míg a beteg belép a rendelő szobába s a míg kimegy. A titkára kiszámította, mennyi idő alatt ér el kocsija egyik utcából a másikba, meddig marad egy-egy házban s a pontos percznyi időt, mikor a másik beteghez ér és így tovább. Olvasni és írni valóját a kocsiiban végezte, a míg egyik betegről a másikhoz ment; t. i. gyakran kellett, mint egyetemi tanárnak, beszédeket mondani s tudományos irodalommal is foglalkozott. Czikkait a kocsiiban diktálta a titkárának, sőt nem egyszer a kocsiiban is ebédelt. Aránylag fiatalon halt meg; soha sem volt egy percz szabad ideje. Ez volt a baj. Fölhasználta az idő-kimélés minden módját, de csak arra, hogy annál több munkát végezhesen...

Ez alatt a két jó barát nyugodtan beszélgetve eljutott a börzészre. Öt percz múlva a chikagói megint a telefontól volt s a titkárával beszélgetett. Egy pillanat alatt tájékozva volt, hogy kezdődött Chikagóban a börze, micsoda hirtelen változások állottak be itt-ott; rendelkezett: mit kell tenni e változott viszonyokkal szemben. Egy nap alatt hatszor is végzett üzleti ügyeket Chikagóban, mintha ott volna s nem New-Yorkban. Közben ráért sok minden-félére, részlet-ügyekre a fióküzleteiben, sőt még egy műkiállításba is elment, megnézni, nincse benne kedvére való kép.

A ki nem látta, nem is sejtí, milyen szerepet játszik a mai amerikai üzleti életben a telefon, melynek használata valódi rendszerré fejlődött. Példa erre a new-yorki börze; néhány száz kis fülke áll a börze nagy csarnokának nyugati végében. Némely czégnak több telefonja is van, néha több czég használ egyet. Ezek a fülkék mindig el vannak foglalva. Minden kis változást megtelefonoznak az ügynököknek. Egy szempillantás alatt minden iroda beszélhet a csarnokban levő emberével. Ha valamelyik ügynököt felhívják az irodájából: az irodában levő ember megnyom egy számot s erre az illető szám a börzén levő két hirdató tábla valamelyikén, mindenki számára láthatóan feltűnik. A táblánál erre való emberek állnak, a kik meglátva a számot, sietnek az illető ügynököt felkeresni a teremben. Így aztán néhány másodpercz alatt az ügynök beszélhet az irodájával. Az utasításokat oly gyorsan adják-veszik, hogy sokszor egy percz alatt egészen megváltozik a börzén az üzlet.

A nagy üzleti épületekben ma már egész, hatalmasan elágazó telefon-központ van s minden valamire való hivatalnoknak megvan a maga telefonja az íróasztalán. De nemcsak a telefon szolgál a munka siettetésére s az idő megtakarítására, hanem sok más találmány is.

Ott van pl. az írógép, mely nélkül ma már az üzleti élet el sem lehetne, annyival gyorsabban lehet vele másolni, mint kézírással. Ott vannak az összeadó gépek, melyek soha sem követnek el hibát, ha kezelőjük jól tud velük banni. Most ezt a kettőt egyesíteni kezdik. Levelet tollba mondani akkor is lehet, ha a gyorsírók el vannak foglalva: a fonograf segítségével. Az ember bemondja a leírt valót a fonografb, újra elmondhatja magának, az esetleges hibákat kijavítja s a lemezt odaadja a másolónak. Ez beleteszí gépjébe, szabályozza a sebességet, aztán megindítja a fonografot s az diktál neki, jobban, mint az ember.

Most majd még hozzájárul a drótnélküli táviró és telefon. Ha majd ezek is kellően ki-fejlődnek, az üzletember összeköttetésé sohasem szakad meg az irodájával, még ha az oceánon hajózik is. Az üzleti élet felhasznál mindent munkája gyorsítására; a mi másoló eljárást feltalálnak, a nyomdászat vívmányait, mindent értékesít e célra, bármi apró újítás is.

Az amerikai üzleti világ jelszava: „Adjatok több találmányt, több munkamegtakarító készüléket, hogy több legyen az időnk!”

A CSIKÓS.

Pataky László rajzához.

Mindig a csikós képezte a pásztorvilág arisztokráciáját; ebben vele legfeljebb a gulyás osztozott, de már a juhász, kondás, csürhés és a többi nagyon távol állottak tőle. Olyan, mint a kevély, merész pusztai sas, a mely valóságos király a vadludak, gémek, bibiczek csapatai felett. Nóta is majd csak ő róluk van: a sasról meg csikósról, de a bibiczről meg csürhéről már nem igen dalolgtanak.

Hej, sokszor elhangzott már csárdákban, pusztákon, arató leányok ajakán egymásután:

Kútágsra szállott a sas,
Engem rózsám ne csalogass.

Aztán:

Az én csizmam nyikorgós,
Tegnap vette a csikós.

De hát nem is csoda, hogy a csikós tekintély a puszták világában, mert nem csak a legnemesebb, tűzvérű állatokat őrzi, hanem maga is rendszerint daliás legény, a kire nagyon illik a czifra szűr, sarkantyús csizma, darutollas kalap s mikor futásnak indítja paripáját a szél is alig ér nyomába.

Életmódja különben se nem könnyű, se nem kényelmes. Akár esik, akár fúj, nyergben kell ülni, ha pedig valamitől megriad a ménes, ugyan lesz nehéz dolga, míg a szilaj jószágot megint összekavarítja. Jó szolgálatot tesz ilyenkor a sallangos karikás, mely ép oly nélkülözhetetlen eszköze, mint a pánnya, a melynek ügyes dobásával azt a lovat fogja ki, a melyiket akarja.

Hajdan még nehezebb volt a csikós dolga, míg a futó betyároktól, lókötőktől kellett tartani, a kik bizony sokszor kiszakították a ménes legszebb paripáit, ha a csikós el talált szunnyadni. Ma már az ilyesmi alig történik meg; nincsen már betyár, nincsen már lókötő, a kikben efféle hajlandóság van, rég hátat fordítottak azok a pusztának s a nagy városokba szivárogtak zsebmetszőnek, csirkefogónak.

Így változik a világ sorja. De változik maga a csikós is. Ezelőtt egész esztendő száma semmit se tudott róla, a mi a pusztán kívül történik s legfeljebb valami vándorlótól hallott meg egyet-mást a világ folyásáról, bár azzal se törődött sokat. Naptár, óra nem kellett neki, az év-szakot megtudta a fű növéseéből, a daru, fecske, golya költözéséből, hogy pedig hány óra: azt nagyon jól megmutatta neki a nap, meg a fias-tyúk állása. Most már vasút szeli át a Hortobágyot is, a telefon csengőjétől se mentes, óra ketyeg a csikós zsebében s a hajdani rovást helyettesítő jegyzőkönyv mellett ott van szűre ujjában a két filléres újság legújabb száma is.

De azért csikós: csikós ma is s habár eltűnt a régi romantika, a szellem versenyt vágató dölczeg legények ma is méltó kiegészítő alakjai még a pusztá képeinek.

ZIVATAR A PUSZTÁN. — PATAKY LÁSZLÓ RAJZA.

GRÓF KHUEN-HÉDERVÁRY KÁROLYNÉ, TELEKI MARGIT GRÓFNŐ.

GRÓF KHUEN-HÉDERVÁRY CSALÁDJA.

A «Vasárnapi Ujság» legutóbbi számában az új miniszterelnökről adott közleményünk kiegészítésül családjáról is elmondunk egyet-mást.

Gróf Khuen-Héderváry Károly 1880 szept. 6-án vezette oltárhoz Teleki Margit grófnőt, a ki rendkívüli szeretetreméltóságával mindazok osztatlan tiszteletét és rokonszenvét csakhamar megnyerte, a kiknek alkalmuk volt vele érintkezésbe jutni. Pedig ezek köre igen kiterjedt, mert a grófné, a ki miután férje horvát bán lett, horvátul is megtanult, Zágrábban minden jótékonykezelt társadalmi mozgalomban részt vett, vezérszerepet vitt s a siker érdekében semmi fáradságtól vissza nem riadt. E tekintetben is teljesen anyja, özv. gróf Teleki Sándorné leánya, a ki tudvalevőleg oly odaadó tevékenységet fejtett ki a magyar nőképzés előmozdításának munkájában. Horvátország fővárosa gróf Khuen-Hédervárynének köszönheti, hogy a női lyceum mellett létre jött egy kiváló jeles leánynevelő intézet, melyben a fizető növendékeken kívül minden vármegyéből egy-egy árva leányka ingyen neveltetik azon alap segítségével, melyet a volt bánné egy évi fáradságtól buzgólkodásával közadakozásból létesített. Ezen leányintézetet a «zágrábi hölgyek társasága» igazgatja, melynek élén gróf Khuen-Héderváryné mint alapító és elnök lelkesen működött. Ez egyesület egy női társaskört is tart fenn, hol a hölgyek hívatott tudósok által tartott tudományos előadásokat hallgatnak és egyéb nemes szórakozással foglalkoznak.

Nagy tevékenységet fejtett ki a grófné, mint a magyarországi «Vörös Kereszt» egyesület zágrábi osztályának elnöke is. A zágrábi sze-

gények nagyon nélkülözni fogják azon nemes szívet és áldott jó kezet, mely őket nyomorukban majdnem húsz éven át láthatatlán, de oly hathatósan segítette. Gróf Khuen-Héderváry Károlyné, ki palotahölgy és az Erzsébet-rendjelnek első osztályú keresztese, Horvátországnak nemcsak férje magas állásánál fogva, hanem szellemének és szívének kiváló tulajdonságainál fogva is sok éven át első hölgye volt. Mivelhogy a horvát-szlavon főnemesség az országban szétszórva él és nem tartózkodik állandóan Zágrábban, a társadalmi élet ott csak akkor lendült föl, ha a bánné a farsang folytán a palotában estélyeket és táncmulatásokat rendezett. Ez estélyek előkelő, de szíves meleg hangulata nagy vonzóerővel volt a horvát úri társaságra. A bánné fogadó napja, a csütörtök, a zágrábi legelőkelőbb társaság találkozója szokott lenni; a ki azon egyszer részt vett, nem győzte a házi úrnő előzékenységét, kedvességét és szelleműs társalgását eléggé dicsérni.

A régi, de igen lakályosan berendezett báni palota naponta kedves családi életnek volt tanúja. A míg a gyermekek kicsinyek voltak, nevelésüknek közvetlen gondja az édes anyáé volt, habár az édes atya is, a mennyire elfoglaltsága megengedte, természetesen részt vett benne. A szülők megbízásából a fiukat egy magyar nevelő tanította az elemi osztályok tudnivalóira, a ki aztán elkíserte őket Pécsre is, hogy felügyelete alatt a pécsi gimnáziumban tanuljanak, a melynek atyjuk is növendéke volt.

A grófi pár házasságából három gyermek született. A legidősebb, Sándor most huszonkét éves; úgy a gimnáziumban, mint a budapesti egyetemen valamennyi vizsgáját kitűnő ered-

ménnyel tette le és ezzel minősítést szerzett arra, hogy sub auspiciis regis avassák fel az államtudományok doktorává. Jelenleg tiszteletbeli szolgabíró Fejérmegyében. A második fiú Károly volt, a ki szülői nagy fájdalomra már korán elragadtott a halál. Harmadik fiuk szintén Károly, most tizenöt esztendő.

A miniszterelnök neje, Teleki Margit grófnő nemcsak apai, hanem anyai ágon is a Teleki-családból származik. Édes atyja, az 1875-ben elhunyt széki gr. Teleki Sándor a család gyömrőinek nevezett ágából eredt s anyja is Teleki-leány, gróf Teleki Domokosnak, az 1876-ban elhunyt államférfiúnak leánya. Hat testvére van. A legidősebb közülük gróf Teleki Gyula orsz. képviselő, ki Sennyey Ilona bárónőt vette nőül. A második fiú, József, kinek neje apaji Szász Julia, előbbi országgyűléseken szintén képviselő volt. László, a harmadik fiú, Paget Ilonát vette feleségül. A legfiatalabb a fítestvérek közt Tibor gróf, kinek neje gróf Széchenyi Alice. A három leány között Margit grófné a legidősebb; hugai közül Anna Jozsefin báró Prónay Gábornak, Katalin pedig gróf Esterházy Lászlónak a neje.

A RÁDIUM ÉS SUGARAI.

A természettudományok legújabb időben rendkívüli feltűnést és érdeklődést keltő kérdése egy új anyag sajátos, sok tekintetben csodás tulajdonságaival foglalkozik. Ez az anyag a fémek közé tartozik s a neve *rádium*. Csak néhány év óta ismeretes, egy párisi tudós házaspár, Curie és lengyel származású neje fedezték fel 1898-ban; az uránin nevű fémről állították elő, melyet uránszurokércznek is neveznek.

A rádium tulajdonságaira vonatkozólag Curie és egy másik francia természettudós, Laborde beható kutatásokat végeztek, melyeknek eredményei tudományos körökben nagy izgalmat keltettek s a nagy nyugati nemzetek tudósait további széleskörű kutatásokra sarkalták. Azt már kezdetben megállapították, hogy a rádium azok közé az anyagok közé tartozik, melyeknek megvan az a tulajdonsága, hogy sugarakat tudnak a térbe bocsátani. Tudományos szempontból azonban roppant jelentőségű s egyúttal csodálatot keltő dolog, hogy e sugarak kibocsátásával a *rádium anyagának legcsekélyebb része semvész, illetőleg emészthető el*, holott ez minden eddig ismert hasonló fizikai jelenségénél elmaradhatatlan.

A rádium sugaraiknak természetére és sajátosságaira vonatkozó kutatások meglepő, a ma ismert fizikai alaptörvények alapján álló tudásra megdöbbentő eredményre vezettek. Első sorban azt a tapasztalatot tették, hogy a rádiumban megvan az a képesség, hogy állandóan hőt tud fejleszteni. Ezt a tényt Curie és Laborde pontos és megbízható kísérletei kétséget kizáróan igazolták s éppen a rádium e hőfejlesztésének, mely minden észrevehető anyagvesztés nélkül történik, a megmagyarázása a rádiumnak, lényegének és hatásának legfőbb problémája.

Sir W. Crookes, a hírneves angol tudós a nemzetközi kémiai kongresszuson a rádiumot az elemek legcsodásabbikának nevezte. Crookes kísérleteivel megmutatta, mily sajátos és eddig meg sem álmított hatást fejt ki a rádium az anyagokra. Először tökéletes sötétben párányi kis darab rádiumot tett egy érzékeny lemezre s a fém fényt 24 óráig engedte ez utóbbira hatni. Az eredmény egy fénykép lett az érzékeny lemezen; e fényképen a fekete szurokércz a belőle kisugárzó sugarak miatt fehérnek látszott. Egy más alkalommal a Royal Society ülésére menve, egy kis darab rádiumot a nadrágia zsebébe tett s mire hazatért, égési seb volt a czombján, melynek teljes gyógyulása hónapokba telt, oly mélyre hatoltak testébe a rádium sugarai. Azóta a rádiumot egy fémdobozban hordja s a fémdobozt ismét egy bőrzacsókba teszi. Crookes vizsgálatai azt is kimutatták, hogy a rádium sugaraiknak különböző nemei vannak: *fényképi sugarak, me-*

Gróf Miksa Kelemen amatőr fényképész. Az Erdélyi Magyar Közművelődési Egyesület közgyűlésére érkezők fogadtatása Nagyvénedben. — Varró nagyenyedi polgármester üdvözlő gróf Beldi Ákos elnököt.

lyek hasonló a Röntgen-féle csőben előidézetekhez és olyanok, melyek egy inductió-teker-cset elektromosnak tünethetnek fel, bármily csekély is a rádium mennyisége. Crookes egy körülből négysszögmeternyi cinkfényre (spha-lerit) lapra rádiumoldattal felirta a «rádium» szót s az írás a sötétben egész jól látható volt. A legérdekesebb kísérletet azonban egy készülékkel csinálta, melyet sphintariskopnak nevezett el. Egy rövid sárgaréz cső egyik végére cink-sulfidból készült ernyőt erősített s a csőbe parányi kis darab rádiumot tett. A cső másik végére üveglencsét alkalmazott. Ha sötétben a lencsén át belenéz az ember a csőbe, sajátos látványban van része: a sugarak annak rendje és módja szerint bombázzák (ez Crookes saját kifejezése) a cső falait.

Jöttek aztán új, még meglepőbb felfedezések. Egy szent-pétervári tudós, London, egy berlini tudományos folyóiratban nagy feltűnést keltett közleményt adott ki, mely a rádium-sugaraknak az állati testre tett hatására vonatkozó kísérleteit tartalmazza. A rádium képes említi állatokat bizonyos távolságról megölni. London egereket kísérletezett, melyeket alacsony, erősen elzárt üvegedényben tartott; az edény fölé 1—3 napra rádiumot tett. Harmad- vagy negyednapra az egerek sajátos tünetek között elpusztultak. Még feltűnőbbek s az egész világon nagy izgatottságot keltettek London azon kísérletei, melyeket a rádiumnak a vakokra való hatására nézve tett. Az olyan vakok, a kiknek csak a szemük hiányzik, de a látó-idegük épségben van, vagyis, a kik a fényt, ha gyengén is, érzik még, ha valamelyik szemükhöz rádiumot tartott, még erős világításnál is fényhatást éreztek. Az olyan vakok pedig, a kik a fényt a sötétségtől meg tudják különböztetni, de a tárgyak formáit már nem bírják szemükhöz felismerni, a sötét szobában fölismerték a rádium által megvilágított fémlapon a reflektáló tárgyak árnyképeit. Egy tíz és egy tizenegy éves fiú, a kik életük első éveiben vakultak meg, a rádium segítségével életükben először láttak meg bizonyos tárgyakat: kulcsot, keresztet, négysszögöt stb. Ily módon mindketten megtanulták már az orosz abécét s immár egész szavakat is olvasni tudnak. London ki-dolgozott egy módszert, a melynek segítségével az olyan vakok, a kik a fényt meg bírják érezni, megtanulhatnak írni, olvasni, rajzolni. Világos, hogy ha London észleletei bizonyosságot nyernek s további ez irányú munka kiindulópont-jává válnak, következményük beláthatatlan lesz a vakok nagy számára nézve.

Vannak a rádiumnak egyéb figyelemre méltó sajátosságai is. Oly ritka fém, hogy értékre az aranyat sokszorosan felülmúlja. Az egész világon nincs, még kísérleti célokra sem, össze-vissza egy kilogramm rádium. Egy milligramm-jának ára Németországban 8 márka. Curie azt írja, hogy laboratóriumában sikerült csaknem teljes vegyi tisztaságú rádiumot előállítania, grammja 30.000 frankba került. Egy kilogramm ára tehát 30 millió frank volna. A rádium elő-állításának óriási nehézségei abból is láthatók, hogy egy kilogramm előállítására 5000 tonna urániumra van szükség s az uránium erre al-

kalmasságainak rá-diummá való átalakítása tonnánként többé kerül 8000 koronánál. A ve-gyileg tiszta rádium te-hát roppant drága s ed-digél csakis elektromos úton lehetett előállítani. Azt is mondják, hogy egy font rádium egy tö-megben roppant vesze-delmes volna az általa fejlesztett iszonyú hő-mennyiség miatt.

A rádium problémája, a mennyire a mai tudomá-ny meg tudja oldani, azzal a föltevessel is ma-gyarázható, hogy a rá-dium oly test, melynek atomjai minden szom-szédságukban levő tár-gyat bombáznak. Ez a bombázás idezi elő a hőt aszáltal, hogy az atomok újjukban aka-

dályra találjanak s a probléma további magya-rázatának arra kell irányulnia, mikép lehetsé-ges, hogy e folytonos erély-kilövellés mellett (tudvalevőleg a hő sem más, mint az erély egy formája) nem fogy a rádium anyaga. Egy francia tudós kiszámította a rádium ez atom-bombái-nak kalorai értékét s azt találta, hogy az egy kilogramm rádium által fejlesztett hő képes volna egy ezer hektár területű és öt méter mélységű tó összes vizét felforralni.

Hogy a rádium-kérdés egész tudományos fon-tosságát megértsük, utalni kell a fizika egyismert alaptörvényére. Ez exakt tudományban új kor-szakot alkotott annak felismerése, hogy az energia különböző formái, melyek a világon uralkod-nak, átváltozhatnak egyik a másikba, vagyis más szóval a fényt hővé, elektromossággá stb. lehet változtatni s megfordítva. Ez az erők kölcsön-hatásának törvénye, melyet az energia meg-maradásának is neveznek. Ebből az következik, hogy semmi sem lesz a semmiből s minden erő kifejtésért, — népiesen szólva — meg kell fizetni az energia valamely más formájával. Ha gőzerőt akarunk, szén kell hozzá fogyasztani és így tovább. Ingyen, a semmiből nem kapni semmi erőt, sem gőzt, sem elektromos-ságot, sem fényt.

A rádium ezzel szemben szakadatlanul hőt bocsát ki magából s ennek a hőnek valami módon elő kell állnia, mert magától nem áll-hat elő s nem lehet egyéb, mint az energia valamely más fajtának hővé változása. Ha meg-dörzsölöm a hidegben a kezemet, felmelegszik, vagyis a dörzsölés által előidézett meleg az

izmok mozgásából, munkájából állt elő, az izmok meg a táplálékból nyerték erejüket. A rádiumnál nincs nyoma annak, miből, miféle energiából állt elő az általa fejlesztett hő? Erre nézve nem tud feleletet adni sem a fizika, sem a vegytan. Némi meggyőző erővel bír az a föltevés, hogy a rádium valami rejtelmes úton-módon valami olyan erőforrást tud kihasználni, melyről mi még nem tudunk semmit, vagy pe-dig az energia valamely ismert formáját eddig-elő ismeretlen alakban tudja felmutatni. Akár-hogy van is a dolog, ha a tudomány egykor fel-tudja fedni a rádiumot körülvevő titkot, az energia átváltozásának eddig ismert nemelhez egy újat fog hozzáadni s az emberiségnek új fegyvert fog a kezébe adni a természet erőinek megfékezésére.

AZ EMKE KÖZGYŰLÉSE ÉS A GRÓF KUN-KOCSÁRD SZÁSZVÁROSI EMLÉKTÁBLÁJÁNAK LELEPLEZÉSE.

Az Erdélyi Magyar Közművelődési Egyesület évenként az erdélyi részek más-más városában tartja közgyűlését, mely az ottani magyarság-nak mindig szép ünnepe. Az idén Nagyvénedben gyűltek össze, először gróf Beldi Ákos elnökkel. A megtartott közgyűlésen gróf Kun-Geza dr., a Magyar Tud. Akadémia tiszteletbeli tagja tar-tott fölolvastat fajnok lebediai méltóságáról.

Majd átrándultak a közgyűlés tagjai Szászvá-rostra, hol június 3-án leleplezték le azt az emlé-k-táblát, a melyet a szászvárosi ref. Kun-kollegium előjárósága és az Erdélyi Magyar Közművelődési Egyesület, Hunyadvármegye hazafias közön-ségétől támogatva a város főterén az EMKE-tulajdonát képező házban, gróf Kun-Kocsárd emlékére állítottatt.

Az ünnepi beszédet Simon Ferenc Kun-kollegiumi igazgató tartotta; majd dr. Pataky Dániel ügyvéd szavalt a Ince Béla tanárnak ez alkalomra írt ünnepi ódáját. Végül Balog József, mint az intéző bizottság elnöke, átadta az emléktáblát megörzés végett gróf Beldi Ákos elnöknek. Emelték az ünnepélyt a református Kun-kollegium dalkara által előadott darabok.

Gróf Kun-Kocsárd működésének emlékét két nagy alkotása tartja fenn Hunyadvármegyében: Szászvárosban az általa egészen újja szervezett s később nevére is nevezett ref. Kun-kollegium főgimnázium és elemi iskola 150 tanulóra berendezett internátussal egybekötve, — a szom-szédos Algyógyon pedig az EMKE-nek ado-mányozott birtokon a székelység számára szer-zett földműves iskola. Mindkét intézmény rövid idő alatt gyors virágzásnak indult.

Ezenkívül a megye más pontjain is hozott kulturális czélokra áldozatokat.

Az EMKE ünnepéről közölt képünk azt a

Gróf Kun-Kocsárd emléktáblájának leleplezése az EMKE szászvárosi házában.

jelenetet tünteti föl, mikor dr. Varró László nagyenyedi polgármester a városban fölállított diadalpallunál üdvözlő beszédet intéz Beldi gróf elnökhez. A kép gróf Miksa Kelemen sike-rült pillanatfölvétele.

Másik képünk az EMKE szászvárosi házáat a gróf Kun-Kocsárd emléktáblájával mutatja be, a leleplezés pillanatában. Az emléktábla föl-irátat lapunk ez évi 23-ik számában közöltük.

SZERBIAI KÉPEINKHEZ.

A királygyilkolás rémes eseménye csak egy hétig volt beszéd tárgya Belgrádban. A második héten már az eljövendő új király felé fordult az érdeklődő kíváncsiság, a kit a szerb viszonyokhoz képest elég fényesen és alapiában véve apathikus természetük ellenére elég lelke-sen fogadtak. Ezernyi zászlóval díszítették föl az útvonalakat, hol a király bevonulását tar-totta, s több diadalpallót emeltettek, gazdagon borítván lombokkal, mert egyéb dísz beszerzé-sére sem idő, sem mód nem volt. Ily diadal-pallukat látott nehányszor Sándor király is, ugyanezekkel a póznákkal, csak a címerek vál-toztak, a mennyiben az A betűt P betű váltotta fel. A szegény Sándor emléket idézték elő azok a lovak, fogatok, szerszámok és rizposporos paró-kájú lakájok is, kiket Péter bevonulásakor lát-tunk, mert ugyanezzel a fogattal hajtatott há-rom évvel ezelőtt Sándor az esküvőjére.

Belgrád lakosságát első sorban az érdekelte, vajjon a külföldi hatalmak képviselői megjelen-nek-e királyuk fogadtatásánál? A mi követünk és Oroszországa ott volt a pályaudvaron, sőt e két nagyhatalom katonái attachéi részt vettek és pedig lóháton, — miként egyik képünk mu-tatja — a katonai csapatszemlén is.

Mindenkit meglepett az a rendkívüli nyu-godtság, melyet Péter király attól a perctől kezdve tanusított, hogy szerb földre tette lábát. Mintha családja már századok óta egyfolytá-ban ült volna trónon s ő maga mindig alatt-valói körében időzött volna, oly feszteletlenül, bizalmasan és otthonosan érintkezett nemcsak az állami méltóságokkal, hanem a néppel is. Külföldi neveltetése azonban már az istentisz-teletnél is fölött, a mikor ugyanis az ősi orthodox szokás ellenére a metropolitának nem csókolott kezét, hanem csak udvariasan meg-hajolt előtte.

A király alacsony termetű, sovány ember, sá-padt arczszínrű, de hogy jó lovas, azt megmutatta a díszszemlén, melyről több képet mutatunk be. Az új király legjobban elragadta a népet azzal a magatartásával, melyet a népünnepeken tanu-sított. Az emelvényről csókot hintett a népeknek; a ki hozzáfért, azzal kezét szorított s buzdi-totta a körülete állókat, hogy feszteletlenül mulas-sanak és tánczoljanak. A mint észrevette a rendőrkordont, visszaparancsolta, mondván: «A szerb nép szabad, ne zavarja mulatásában se a rendőrség, se a király». Egyik képünk a tolongás közepén ábrázolja, abban a pillanat-ban, mikor valaki hátulról egyik sarkantyútját letaposta.

Strausz Adolf.

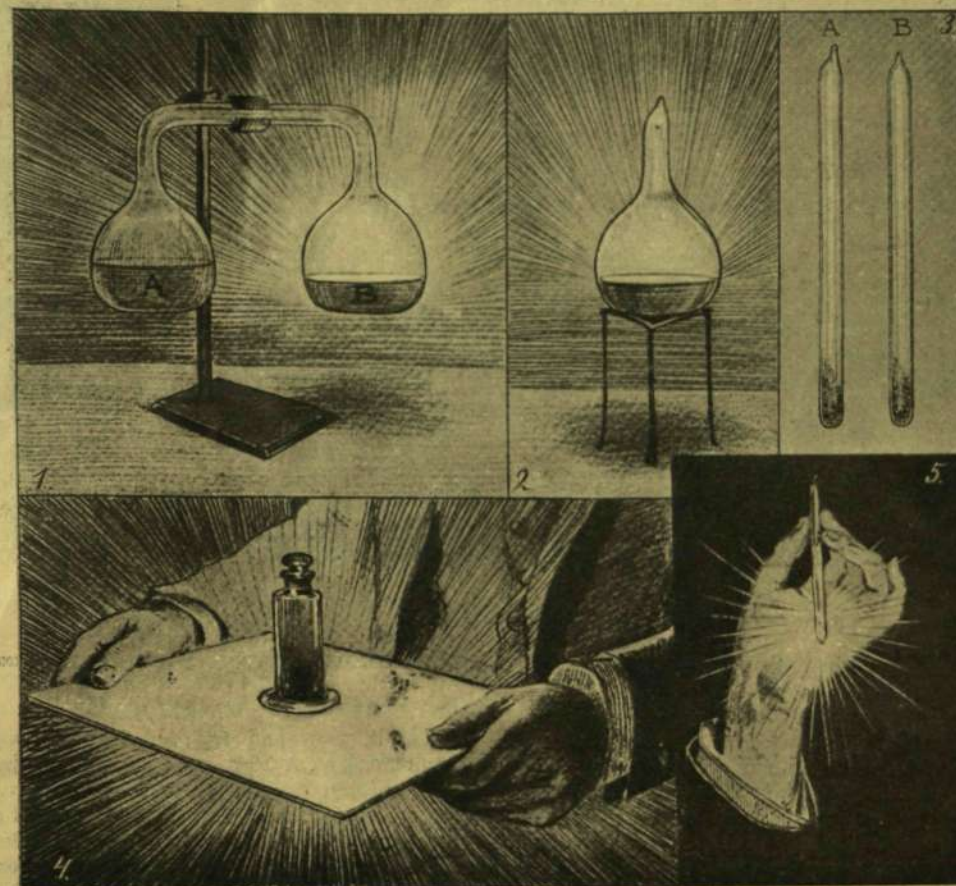
«VASÁRNAPI UJSÁG»

50-ik évfolyam.

A «**Vasárnapi Ujság**» a legrégebb magyar szépirodalmi és ismeretterjesztő képes hetilap, évenként több mint 130 íven, s több mint ezer képpel s rendkívüli mellékletek-vel, legjelesebb hazai íróink és művészeink közreműködésével jelen meg.

A «**Vasárnapi Ujság**» a jelen évben színes képeket is közöl: olyan több színben kivitt képeket, mint a minő volt legközelebb a II. Rákóczi Ferenc Mányoki Ádám eredeti festménye után készült arcképének általános tetszéssel fogadott színes nyomata.

Mikszáth Kálmán kitűnő írónk legújabb mint főmunkatárs lépett be a «**Vasárnapi Ujság**» szerkesz-tőségébe, s a vele kötött egyezség értelmében ki-zárólag a «**Vasárnapi Ujság**»-ba írja nagybeesű szépirodalmi közleményeit.

1. (A) edényben levő cink-sulphid fényes világítást nyer az (A) edényben levő rádium-oldat-tól. — 2. Cink-sulphid zárt palackban, rádium-sugaraktól nyert fényben. — 3. Rádium zárt cső-vekben. — 4. Barium-platinocyanidból készült lemez fényesen világít, ha egy üvegedényben rádiumot tesznek rá. — 5. Világító erejű rádium-chlorid.

A RÁDIUM ÉS SUGARAI.

A «**Vasárnapi Ujság**» társalapja a most már 49-ik évfolyamában lévő «**Politikai Ujdonságok**», mely a hét eseményeit kellő magyarázattal ellátott gon-dos, tömör összeállításban tárja az olvasó elé, úgy, hogy a közönség együtt találja benne mindazt, a mi a napilapokban elszórtan jelen meg. A «**Politikai Ujdonságok**» előfizetői e lap mellett külön díj nél-kül kapják a «**Világkrónika**» képes heti közlönyt és a «**Magyar Gazda**» című, havonként megjelenő gazdasági és kertészeti képes mellékletet.

A «**Világkrónika**» hetenként egy íven, számos képpel illusztrálva jelen meg, és az általánosabb érdekű napi események részletes magyarázatára szolgáló cikkeken kívül rendszeren közöl nagyobb elbeszéléseket, regényeket, útirajzokat, úgyszintén mulattató kisebb közleményeket, stb. Jelenleg Verne Gyula legújabb regényét közli.

Előfizetési föltételeink:

A «**Vasárnapi Ujság**» negyedévre 4 korona, fél-évre 8 korona.

A «**Vasárnapi Ujság**» a «**Világkrónikával**» ne-gyedévre 4 kor. 80 fillér, félévre 9 kor. 60 fillér.

A «**Vasárnapi Ujság**» és «**Politikai Ujdonságok**» a «**Világkrónika**» és a «**Magyar Gazda**» mellék-lapokkal együtt: negyedévre 6 korona, félévre 12 korona.

Az előfizetések a «**Vasárnapi Ujság**» és «**Poli-tikai Ujdonságok**» kiadóhivatalába, Budapest, Egyetem-utca 4. szám küldendők.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

Feleki Sándor: «**Árnyak és sugarak**, Budapest 1903. Feleki Sándor már régebb idő óta nagy kedv-vel és nem minden siker nélkül műveli a lírát. Érzelmek lélek s érzelmességét átviszi a termé-szetre, az élet jelenségeire; szeretettel festi a természet képeit a különböző évszakokban, az ara-tást, a tarló sivárságát, a hajnalt, az alkonyt. Ekeket nem ostromol, megdöbbentő mélységekre nem száll le: ismeri tehetsége határait s van benne annyi ízlés és mérsekllet, hogy ezeket ne lépje át. E székebb körben azonban élvezetet szerez érzései-nek tisztasága, olykor finomabb árnyalása, formai-csínja, nyelvének síma könnyedsége. Gyakran érez-teti némely újabb német költők hatását, de vannak olyan fordulatok, képei, érzelmi árnyalatai is, me-

lyek újszerűségükkel lepik meg az olvasót. A verse-lés ügyessége mellett olykor feltűnik a belső forma ingadozó bizonytalansága, sokszor úgy érezzük, nyelvének kevés a színe, zamata, de egészen véve a kötet kedvező hatást tesz. A csinos kiállítású kötet ára két korona. Mutatványul a következő költeményt közöljük belőle:

Telegráf-drótok.

Az országúton elbolyongok,
A lombot nem ringatja szél,
S a telegráfak drótesomagja
Mégis csodásan zúg, beszél.

Megrezdül minden egyes szála
És szól fájdalmas hangokon.
Elhallgatom e bús panasz-szót
Hisz lelkemmel olyan rokon.

E mély zsongásban mennyi bánat,
E rajta mennyi gyászvirág!
E karcsi drótokon suhannak
A legbúsabb tragédiák.

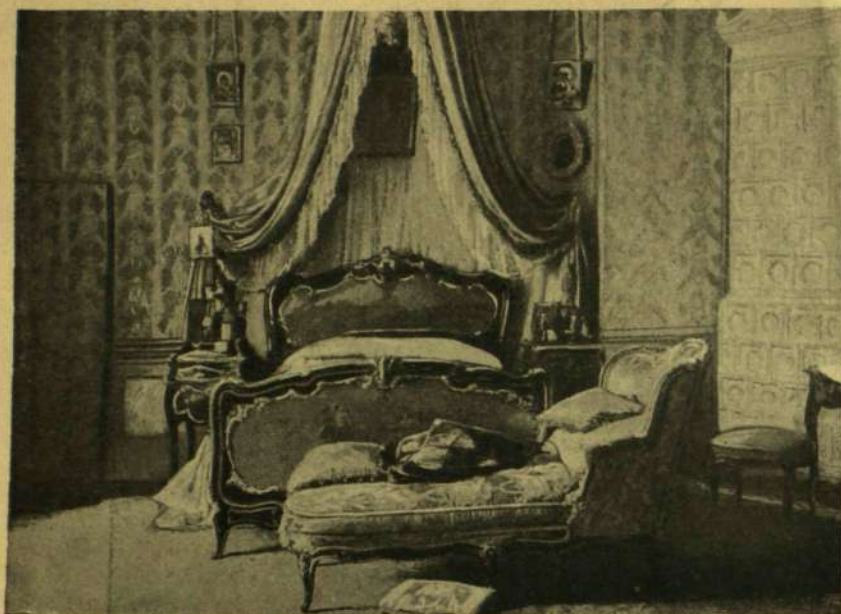
És sóhajtoznak: Mi a vétünk,
Hogy a szívnek, ha gyásza van,
A jajszó legelőbb mirajtunk
Mint fájó szikra átsuhan?

Mi adjuk hírlát az anyának,
Ha gyermeke elvérezett,
S a hitvesek gyászos keserve
Először rajtunk át rezeg.

Miljónok gyászat és keservét
Viszszük hírlát szüntelenül,
S a fájdalomnak könnye közé
Oróm csak nagy ritkán vegyül.

El-elhallgatnám órahosszat
E sirámot a drótokon,
Felsíró bánatuk, keservük,
Az én lelkemmel oly rokon.

*A «**Budapesti Szemle**» júliusi számában, mely most jelent meg gazdag és tanulságos tartalommal, az első közlemény Imre Sándor «**A közoktatás-ügy és gróf Széchenyi István**» című tanulmánya, mely érdekesen állítja össze azokat az eszméket, melyek Széchenyi munkáiban a közoktatás kérdé-seire vonatkozólag elszórtan találhatók. A tanul-mány oly szempontból világítja meg a nagy állam-férfi szellemét, a melyet eddigelé kevésbé vet-ték figyelembe. Havass Rezső a magyar ipar és

A királyi pár hálószobája.

A királyné szalonja.

A BELGRÁDI KIRÁLYGYILKOSSÁG SZINHELYÉRŐL. — A gyilkosság után fölvert fénycépek.

kereskedelem Dalmáciában leendő térfoglalásának igyekszik útját egyengetni, sok adattal mutatva be ennek előnyeit. *Ferdinándy Géza az ország és a királyság fogalmainak adja meg pontos és világos közjogi meghatározását. Stromp László «A nő eszménye és a modern dráma»* címmel, abból a szempontból vizsgálja a legújabb drámairodalom termékeit, hogy miben és mikép rajzolják a női eszményt. E fejtegetés után szépirodalmi olvasmányok következnek: a *«Domokos»* című francia regény fordítása, *Lévay József* mély hangulatú eredeti költeménye, melyet mai számunkba átvesszünk s *Kozma Andor* egy sikerült Goethe-fordítása. Sok új és érdekes adat van *Vizsota Gyula* ezután következő cikkében, mely Kisfaludy Károly hagyatékáról szól s levéltári kutatások alapján kimutatja, hogy Kisfaludy Károly után elegendő vagyon maradt arra, hogy összes hitelezőit kielégítsék s így a költő halálával senki sem károsult, mint azt több életírója eddig állította. A füzetet tartalmaz *«Értésítő»* rovat zárja be, melyben több magyar és egy német munkáról találunk ismertetést. A *«Budapesti Szemle»* *Gyulai Pál* szerkesztésében s a Franklin-Társulat kiadásában minden hó elsején jelen meg; előfizetési ára egész évre 24 korona, félre 12 korona, egyes szám ára 2 korona.

Serédy Gábor. Regény; írta ifj. *Korányi Frigyes*. (Singer és Wolfner kiadása.) E regénnyel egy kiváló tehetségű fiatal író teszi nevét ismertté az irodalomban. Tárnya egy szenvedélyes, de csak szomorúságot és boldogtalanságot keltő szerelem, melyet egy előkelő családból származó, nagyra hivatott, de szinte betegesen finom idegzetű és bűnűl akarató férfi érez egy olyan nő iránt, a ki férjét egykor megcsalta s ezzel a halálba kergette s e bűnének tudatától, lelkiismeretének zaklatásától, hasztalan igyekszik szabadulni, sem a rafináltan fényűző életmód, sem a mystikus filozófiába való elmerülés nem adja meg neki a nyugalmat. E bűntudat az oka, hogy a nő, *Runit Mary*, titkoltja — bár eltitkolni nem tudja — szerelmét Serédy Gábor iránt. Mikor aztán mégis egymáséi akarnak lenni, esküvőjük napján kipattan *Mary* életének titka: a bűn árnya közéjük áll a szerelmeknek, mind a ketten érzik, hogy számukra nem terem boldogság, hogy csak gyötrelmére lehetnek egymásnak. Az asszony még az este titkon elhagyja új férjét, mert nem akarja tönkre tenni életét.

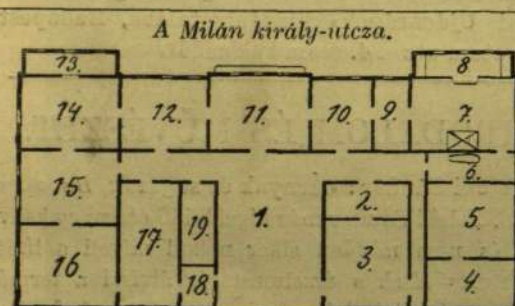
Párisban ismerkedtek meg, de az asszony is, a férfi is magyar. Az asszony nagyvilági szépség, a kinek lelke épen úgy elpárisiasodott, mint a modora meg a ruhája; Serédy Gábor jellemének hajszálánál szálai már magyarosabban tűnnek elő, bár az ő ereiben is van francia vér anyja révén. Ismeretségük Párisban kezdődik, aztán Magyarországban is látják egymást s a menyegzőjüket Velencében ülik, a mi jellemzi világpolgárságukat s azokat a hatásokat, melyek alatt a lelkük áll. Finom hangulatok reszketnek végig ideges lelkükön s *Korányi* érdekesen és izgatón tudja megküzölni e hangulatokat. A jellemrajzban gondos és igaz, a leírásokban színes és részletező. Páris szibongása mellé odállítja a magyar föld nyugalma, az ideges lelkesedés mellé a mi lassú lélekzámát. De a Serédy Gábor lelkének rajzolásába érdekesen szövődik be a magyarság néhány jellemző vonása s a lélektani fejlemény mellett a két-

féle életnek ez a szembeállítás ad legtöbb anyagot a gondolkodásra. A könyv stílusán, jellemrajzán és kompozícióján egyaránt meglátszik a művelt és finom érzésű ember, a ki írni is tud. *Korányi* azóta, hogy *«Serédy Gábor»*-ja a *«Budapesti Szemle»*-ben megjelent, egy új regényt is írt, melyet legközelebb mi fogunk *«Regénytár»*-unkban olvasó közönségünknek bemutatni.

Bársony István: «Visszhang». Bársony ez új kötetében három terjedelmesebb elbeszélést foglalta össze; mind a három lapunk *«Regénytár»* mellékletében jelent meg először. Az elbeszélések címei: *«Borsa Józsi»*, *«Műlik a délibáb»* és *«Fekete vér»*. Az író tehetsége legjobb tulajdonságait találjuk meg bennük: magyaros előadást, színes természetfestést, élénk mesésövést. Akár a pusztai betyárvilágot, akár a vándorszínész életét, akár az erdészek, vadászok életmódját választja tárgyául, mindig fel tudja kelteni az olvasóban a kellő hangulatot s biztosítani tudja a tetszést. A kötetet igen csinosan állította ki, *Neogrady Antal* és *Goró Lajos* rajzaival, a kiadó Franklin-Társulat; ára három korona.

A Kisfaludy-Társaság évlapjának 35-ik kötete most jelent meg; szerkesztette *Kozma Andor* másodtitkár. A kötet szerkesztésénél az volt a főczél, hogy a nagyközönség előkelő színvonalú olvasmányt nyerjen s ezért a társaság hivatalos jellegű közleményei csak rövidre fogva foglalnak benne helyet. A kötetben *Beöthy Zsolt*, *Berzeviczy Albert*, *Vargha Gyula*, *Alexander Bernát*, *Benedek Elek*, *Herczeg Ferencz*, *Imre Lajos*, *Kozma Andor*, *Radó Antal*, *Rákosi Jenő*, *Rákosi Viktor*, *Riedl Frigyes*, *Ponori Theurewicz Emil*, *Vadnai Károly*, *Várdai Antal*, *Várdai Béla* és gróf *Zichy Géza* szépirodalmi munkái és értekezései vannak. A könyv terjedelmű s szép kiállítású kötet ára kötve öt korona; a társulat tagjai és alapítói évi könyvjárukluk fejében kapják.

Harsányi Kálmán költeményeit, melyek első megjelenésükkor az irodalomban szokatlanul élénk megbeszélést adtak alkalmat, most második kiadásban bocsátotta ki két kötetben a Singer és

Bejárát a kert felől.

1. Előcsarnok. 2. Főszolgálati szoba. 3. Étterem. 4. Ruhátár. 5. Öltöző. 6. Fürdőszoba. 7. Hálószoba. (A 7 jelölt helyen állott a királyi pár ágya.) 8. A királyné fehérneműs szobája. (Itt ölték meg a királyi párt.) 9. Boudoir. 10. A királyné szalonja. 11. Szerb szalon. 12. Arab szalon. 13. Ruhátár. 14. Billiard-terem. 15. A királyi váró terme. 16. A királyi dolgozószobája. 17. Tanácssterem. 18. A szárnysegédék szobája. 19. A szolgák szobája.

A RÉGI KONAK LAKOSZTÁLYAINAK HELYTÁJZA.

Wolfner czég. Az egyik kötetben a szerző kisebb költeményei vannak (ára 2 korona), a másikban az *«A tölgylevel»* című hosszabb verses elbeszélés (ára 3 korona).

«Janet spiritualismusa»; írta *Juhász László*. Terjedelmes, beható bölcsészeti munka, mely az újabb francia filozófia egyik legjelesebb művelőjének életét, működését és tanítását fejtegeti részletesen, kiterjeszkedve mindazon szempontokra, melyek kellő megértéséhez szükségesek. A nem épen könnyű tárgyat élénk, könnyed előadásban teszi érthetőbbé a szerző, a ki e művével szép filozófiai tájékozottságról tesz tanúbizonyságot. A közel 300 lapra terjedő kötet csinos kiállításban a Franklin-Társulatnál jelent meg; ára hat korona.

Az *«Olcsó Könyvtár»*-ban, a Franklin-Társulat kedvelt füzetes vállalatában három új füzet jelent meg: *Macaulay* tanulmánya *«Az angol restauráció vigjátékiról»*-ról, a kik Shakspeare utódjai voltak az angol drámában. A nagy angol történetíró mélyrehatóan s érdekes korrajzi háttérrel fejtegeti a tárgyat. *«Spinoza»* címmel *Renan* Ernő emlékezése a második füzet, mely szép előadásban fejtegeti a nagy filozófus pályáját; e füzetet fordította s jegyzetekkel kísérte *Rácz Lajos*. A harmadik *Gorkij* Maxim, a nagy hírnévre jutott orosz író egy megragadó erővel írt elbeszélése *Ambroziusz* Dezső fordításában. Mindegyik füzet ára 40 fillér.

Verne Gyula egyik legsikerültebb regénye: *«A bégum 500 milliója»* megjelent új kiadásban, megővítve sok új eredeti, francia kiadással. Az ifúság e kedvelt írójának könyvei közt nem sok van, mely érdekesebb lenne, mint ez a történet; sikerült magyar fordítása pedig *Szász Károly* munkája. A díszesen kiállított kötetet a Franklin-Társulat adta ki: ára füzve 2 korona, színnyomatú vászonkötésben 3 K 50 fillér.

«Vácz» címmel dr. *Tragor* István megírta e kies fekvésű dunaparti város történetét, környékét, nevezetességeit. A képekkel is illusztrált könyvet a váci múzeum-egyesület adta ki; ára ötven fillér. A tiszta jövedelem a váci múzeum-egylet javára van szánta.

Magyarország állami és magánmeneszei létezésének kézikönyve. A magyar létezésrendkívül fellendült az utóbbi évtizedekben s nemcsak állami, hanem magánmeneszeinkben is nagyszámú és kitűnő loanyag található. Hogy azonban az egyes menesekben hány és milyen fajú lo tenyésztetik, azt eddig az érdeklődőknek nem volt módjuk áttekinteni, a mi pedig sok esetben igen szükséges lehet. E hiányon segített most *Darányi Ignác* földművelésügyi miniszter, midőn a fenti című munkát báró *Podmaniczky Gyula* miniszteri titkárral összeállította. A könyv 375 oldalra terjed, több táblázaton kívül egy térképet is foglal magában s kimerítő tájékoztatást nyújt valamennyi hazai ménesről.

KÖZINTÉZETEK ÉS EGYLETEK.

Magyar Szövetség. A magyar társadalom hazafias szervezkedését egyre jobban kihívja a nemzetiségek támadó fellépése, melyet külföldről is gyámoztatnak. A Felvidéken a Csehszlovákia támogatott pánszláv mozgalmak ellen, — melyek a csehszlovák iskolába viszik az ifjakat és cseh tőkével alapítanak

Testőrök.

Gyalogos katonák.

KÉPEK A BELGRÁDI KATONAI SZEMLÉRŐL.

gyárakat, pénzintézeteket — védekező magyar szövetséget szerveztek, időközben a végrehajtó bizottság szükségesnek látta a mozgalmat országossá tenni, általános *Magyar Szövetséget* alakítani. Az érdeklődést sikerült is fölkelteni társadalmunk legjobbjai közt, Junius 28-án Budapesten a szervezkedés előkészítésére számosan összegyűltek a társadalom, a politika, a közélet és irodalom köréből.

Csányi Gusztáv a tervezett Felvidéki Magyar Szövetség végrehajtó bizottságának elnöke ismeretesen a mozgalom eddigi fejlődését, aztán az értekezlet elnökéül *Esterházy János* gróftól kérték föl, ki hívvel adta elő a szövetség szükségét. Ennek czéljai, úgy érthetők el, ha a mozgalom kiemelkedik a napi politikából és ezzel megadatik a lehetőség, hogy a magyar társadalom évtizedekre szóló, állandó program alapján magyar nemzeti irányban szerveződjék. A nemzetiégi vidékeken a gazdasági jólét emelése szükséges, olyanformán, hogy az a magyarság fejlődésével legyen kapcsolatos. Nem szabad túrnunk, hogy bármely vidék az idegen tőkének kiszolgáltatassék. *Berecz Gyula* kir. tanfelügyelő, *Zboray Miklós*, *Bartha Miklós*, *Komjáthy Béla* országgyűlési képviselők felszólalása után gróf *Esterházy János* elnök, mint egyhangúlag hozott határozatot mondhatta ki a Magyar Szövetség megalakítását. *Jancsó Benedek* indítványára az alapszabályok kidolgozására s a mozgalom további vezetőségére végrehajtó bizottságot választottak.

A JÓ-SZÍV egyesület közgyűlése június 26-ikán ment végbe báró *Dániel* Ernőné elnöklésével. Az egyesület tavaly összesen 32,400 korona segélyt osztott ki. A január óta kiosztott segélyek összege 4900 korona.

MI UJSÁG?

A király június 30-ikán akarta megkezdeni nyaralását Ischlben, de a nagy politikai válság miatt, mely Budapesten és Bécsben összetorlóldott, ő felsége még nem hagyhatta el Bécsét.

Junius 30-ikán Branau várost látogatta meg a király s részt vett a város 700 éves jubileumi ünnepén. A vasútnál az uralkodó barátságosan beszélgetett Poklhofer képviselővel és azt mondta: *«Rosz idők járnak.»* A képviselő ennek politikai értelmét tulajdonítvta azt felelte, hogy terhes munkát rónak a viszonyokra a parlamentre is. A király erre megjegyezte: *«Bizony, az idén én sem mehetek szabadságra.»*

Az új kormány megalakulása. Június 25-ikén bíztta meg a király gróf *Khuen-Héderváry* Károly horvát bánt a kormány megalakításával s 28-ikán már megjelent a hivatalos lapban a miniszterek kinevezése. Legnagyobb részét az előbbi kormány tagjaiból alakított meg az új kabinet, csak három tárczánál történt változás. Lemondott tárczájáról báró *Fejérváry Géza* honvédelmi miniszter, a ki most visszatér a tényleges katonai szolgálatba. Hasonlóképp lemondott a király személye körüli miniszter, gróf *Széchenyi Gyula* és *Cseh Ervin* horvát-szlavon miniszter. Az előbbinek tárczáját egyelőre maga gróf *Khuen-Héderváry* miniszterelnök vállalta el, a ki ezenkívül a belügyi tárczát is vezeti. Horvát miniszter dr. *Tomassich Miklós* zágrábi egyetemi tanár s a horvát és magyar

országgyűlés tagja lett. Az új kormány június 30-án mutatkozott be az országgyűlésen; a szabadelvűpárt éljenzéssel, a szélsőbal azonban zajongva fogadta. A kormány megalakulásával és bemutatkozásával kapcsolatban erős véleménykülönbségek merültek fel a függetlenségi pártban arra nézve, folytassák-e az új miniszterelnökkel történt megállapodások ellenére az obstrukciót, vagy ne? *Kossuth Ferencz*, a párt elnöke, a ki az utóbbi felfogás híve, e nézeteltérések miatt lemondott a pártelnökségről s a pártból is ki akart lépni. A párt tagjai kérésére azonban nem ragaszkodott e szándékához s most a párt hétfőn, július 6-ikán értekezletet tart, melyben véglegesen dönt további eljárásáról.

* A magyar miniszterelnökök. Gróf *Khuen-Héderváry* Károly 1867 óta a tizenegyedik magyar miniszterelnök. Elődei ilyen rendben következtek egymás után:

Gróf *Andrássy Gyula* 1867 febr. 17. — 1871 nov. 14. Gróf *Lónyay Menyhért* 1871 nov. 14. — 1872 decz. 4. Szilágyi József 1872 decz. 4. — 1874 márcz. 21. Bittó István 1874 márcz. 21. — 1875 márcz. 2. Báró *Wenckheim Béla* 1875 márcz. 2. — 1875 okt. 20. Tisza Kálmán 1875 okt. 20. — 1890 márcz. 13. Gróf *Szapáry Gyula* 1890 márcz. 13. — 1892 nov. 17. Wekerle Sándor 1892 nov. 17. — 1895 jan. 14. Báró *Bánffy Dezső* 1895 jan. 14. — 1899 febr. 26. Széll Kálmán 1899 febr. 26. — 1903 jun. 27.

Az új horvát bán. Gróf *Khuen-Héderváry* utódjául Horvát-Szlavon-Dalmátországot bányájává a király július 1-én kelt legfelsőbb kéziratával gróf *Pejačević* Tivadart nevezte ki. Az új bán, kinek atyja, gróf *Pejačević László* szintén viselte e méltóságot, 1855-ben született; főispánja volt Verőce megyének. A legutóbbi képviselőválasztáskor a horvát országgyűlés tagja lett s mint ilyen a magyar országgyűlésre is követlél küldték.

Kinevezések a pénzügyminiszteriumban. A király *Pap Elek* pénzügyminiszteriumi osztálytanácsosnak a miniszteri tanácsosi, *Susits Béla* dr.

Katonaság a skulptina előtt.

pénzügyminiszteriumi segédtitkárnak a miniszteri titkári, továbbá *Pongrácz Jenő* báró, *Lukács József* dr. és *Haller Károly* dr. pénzügyminiszteriumi miniszteri fogalmazóknak a miniszteri segédtitkári czímet és jellegat adományozta.

Munkások központi otthona a fővárosban. A kereskedelmi miniszter a külföldi nagyobb városok példájára Budapesten oly központot akar építeni a munkások számára, melyben helyet találjon az állami munkaközvetítő intézet, együtt legyen benne ideiglenes szálló, gyűlekező-terem, könyvtár, mely a szakképzettséget elősegíti és a különböző szaktestületek is itt érintkezhetnek a mesterségek ügyeiben. A miniszter tágas, nagy palotát tervez és az intézet neve *«Munkás jóléti központ»* volna. Telket a főváros hatóságától kért. Ez ki is jelölte azokat a helyeket, melyek fölött rendelkezik.

Csaták emlékoszlopa. *Szatmáron* a tiszabecsi kurucgyőzelem emlékére állítandó oszlop ügyében Nagy László alispán elnöke alatt állást tartott a kiküldött bizottság s elhatározta, hogy az emlékoszlopot a tiszavilági hídfelel fogják felállítani. Az emlékoszlopára már több ezer korona gyűlt össze. — *Mohács*on pedig az 1526-iki gyászos csatában a hazáért elesettek emlékeit akarják megörökíteni szoborral. Ennek javára július 5-ikén népi-ünnepélyt rendeznek, a melynek védnökségét *Cseh Ervin*né, a volt horvát miniszter felesége vállalta el. A szobor-bizottság országos mozgalmat akar indítani s az összes magyarországi iskolákat is fölkeríti, hogy rendezzenek iskola-ünnepélyeket a mohácsi csata emlékszóbor javára, mely esetében a pécsi liceumnak mintegy 300 tanulója esett el.

Kiss Ernő tábornok szobra. Torontálmegyében azon buzgólkodnak, hogy Nagy-Becsereken szobrot állítsanak az aradi tizenhárom vértanú egyikének, *Kiss Ernő* tábornoknak, a ki torontálmegyei születésű. A mozgalom vezetője *Dellimánics Lajos* főispán felesége, a ki helybizottságot alakít a gyűjtésre.

Egy iskolai intézet jubileuma. *László Mihály* budapesti nyilvános főgimnáziuma és nevelőintézete most érte meg fennállása huszonötödik esztendejét. Ebből az alkalomból az intézet érteztője beszámolt arról a negyedszázados múltjáról. Ez idő alatt ötszáz tanuló tett érettségi az intézetben, az ott nevelt ifjak közül sokan mint főrendek, képviselők, írók, papok, tisztviselők, bírák, ügyvédek, orvosok, tanárok a közéletben játszanak szerepet. Az idén 72 tanuló oktatásával 22 tanár foglalkozott.

A vasárnapi munkaszünet. Junius 28-ikán lépett életbe a kereskedelmi miniszter rendelete a vasárnapi munkaszünet szigorúbbá tételéről. Budapesten volt is e miatt egy kis zavar. Az eddigi vasárnapi munkaszünet mellett ugyanis az üzletek télen délig rendesen nyitva voltak, a nyári hónapokban pedig délelőtt 10 óráig. Az új rend szerint azonban most csak a fűszerboltok és egyéb élelmiszer-kereskedések vannak nyitva 10 óráig. Az egész napi munkaszünet jól esik az alkalmazottaknak, a műhelyek, gyárak munkásainak és főleg a pékeknek, kiknek ezelőtt vasárnap este már a dagasztóteknőkhöz, a forró kemencékhez kellett állaniok. Most hétfő reggel hat óra előtt nekik sem kell munkához látni. Ropogós friss sütemény nem is volt hétfőn reggel és nem is lesz. Az ilyesmit a rendőrség ép úgy elköbozná, mint vadászati tilalom idején például a nyulat. A fővárosi közönség azon-

ban nehezen törődik bele az új állapotokba. Régi szokás az, hogy sokan pillanatiról-pillanatra szerzik be házi szükségleteit a körülmények szerint. A fővárosi lakásokhoz vagy kamara, vagy nincs. A hol van, kicsiny, levegőnélküli, élelmiszereket nem lehet benne tartani. A boltos adott mindent, behűtött szódát, szalámit, sonkát, a rendes vevő még a vacsorára való húst is elküldhette a kereskedő jégszekrényébe. Egész Budapesten pedig általában vasárnap hideg ételt vacsorálnak, mert a cselédnek, szakácsnak kimenője van. A szegényebb munkások, mely szombaton késő este jut fizetéséhez, meghökkenve látta, hogy vasárnap nem vehet fát, szénét. Mert hát ezek naponként, kosarcskában veszik a tüzelőt. A teljes vasárnapi szünet tapasztalatai tehát meglepték a budapesti közönséget. Ez is majd csak kiegyenlítődik a későbbi hetek hat napja alatt s az új rendbe beletalálja magát a nagyváros. A vidéken, a hol minden házánál van kamra, nem ismerik a fővárosiak efféle bajait.

* **Adó jótékony cselekedet.** Oroszországban ez előtt két évvel „Mária Feodorovna cászné” nevű szegényeket segélyező egyület alakult, melynek gyarapítására minden színház vagy egyéb mulatóhely belépti jegye után mulatsági adó címén néhány kopékat kell fizetni. Eddig egy millió rubelnál nagyobb összeg jött be így módon. Az illető vállalkozók ezt az adópótlékot a közönségen veszik meg.

* **Híányosan címzett levelek.** A londoni postahivataloknál naponta átlag ezer olyan ajánlott levelet adnak fel, melyek a hiányos címzés miatt nem kézbesíthetők. Ezen levelekben a múlt évben hat millió font sterling értékű bankjegyet találtak. Ugyanezen okból több millió csomag nem kézbesíthető. Teljesen cím nélküli levél naponta vagy tíz kerül ki a levélsekretélyekből.

HALÁLOZÁSOK.

Elhunytak a közelmúlt napokban: GAAL PÉTER, a hajai takarékpénztár elnöke, volt orsz. képviselő és egyházmegyei főgondnok, 81-ik évében, Baján. — Dr. HANKÓCZ SÁNDOR, nyug. törvényszéki bíró, 69-ik évében, Várpalotán. — BENCZ GYULA, nyugalmazott bányagazdát, tudós geológus, 68 éves korában, Budapesten. — HORVÁTH FLÓRIA, a panonhalmi Benczések soproni székházának tagja, főgimnáziumi tanár. — BIHARI SÁNDOR, 48-as honvédhadnagy, a marosvásárhelyi ref. kollegium nyugalmazott igazgató-tanára, Marosvásárhelyen, 80-ik évében. — TUZENTALLER LAJOS, 48-as honvéd-főhadnagy, okleveles mérnök, 71 esztendősen korában, Kőszegen. — STEINER JÁNOS, 48-as honvéd, 92 esztendősen korában, Késmárkon. Több ütközetben küzdött vitézül. A késmárki lövészegység június 27-én nagy ünnepségen akarta résziesíteni az öreg honvédet abból az alkalomból, hogy hetven éve tagja az egyesületnek, azonban néhány nappal előbb meghalt. — TOMPA LÁSZLÓ, 48-as honvéd nyug. vármegyei aljegyző, Bethfalván, 73 éves korában. — OHEROLLY KÁROLY, a földművelésügyi minisztérium segédhivatalának főigazgatója, 62 éves korában. Oherolly János tornatanár testvérét gyászolja az elhunytban. — UJHELLY JÓZSEF földbírtokos, a tótkomlói takarékpénztár igazgatója, 59 éves korában. — HADENTHALLER MIKSA, m. k. nyug. honvédhuszár százados, 42 éves korában Budapesten. — MARTINELLI SÁNDOR, nyug. vasúti állomásfőnök, Lőcsén, 53 éves. — BARTOS ISTVÁN, Vác városának egyik köztisztviselője, 61 éves korában. — ZUBER IMRE, nyug. pénzügyigazgatósági tisztviselő 69 éves, Temesvárott. — Id. MATLASZKOVSKY ISTVÁN, ügyvéd, 55 éves korában, Budapesten. — OBRINCÁK JÓZSEF, posta- és távíróalkalmazott, 63 éves korában Liptó-Rózsahegyen.

BÖMCHES GYULÁNÉ, szül. Brennerberg Hermin, kuriai bíró felesége, 57 éves korában, Budapesten, és Brassóban temették el. — Id. ROSENBERGER LAJOSNÉ, szül. Wagner Kornélia, 58 éves korában, Besztercebányán. — BALOGH LÁSZLÓNÉ, szül. Lengyel Irma, 39-ik évében, Beregszászon. — MOLEKZ MÁRTONNÉ, szül. Valovics Mária, Rakovícson, 78 éves korában.

Szerkesztői üzenetek.

K. T. A Panama-csatorna építésébe Lesseppe vezette le az 1440 millió koronát költhető, mely roppant összeg a részvényesekre nézve teljesen elvesztett. Nemrég új Panama-társaság alakult, mely az építési jogot 300 millió koronáért megvette. A csatorna teljes kiépítése még mindig 720 millió koronába fog kerülni, egész hossza 74 kilométer lesz s azt reménylik, hogy néhány év alatt átadják a közforgalomnak.

Cs. J. A sonka és kolbász már a régi rómaiaknak is kedvenc eledele volt. A kolbászt igen sokfélelepre készítették, a sonkát pedig leginkább Spanyolországból, Belgiumból s Franciaországból szállították Rómába.

A búzavirág. Park-bé. Idült bajjal. Homályos, bizonytalan érzések, naiv gondolatok, itt-ott egy hangulatosabb sor, szűfősző szerszék, — a versekben alig van, a mi a költészet hatását tenné.

Akácvirág. Életunalom. Nyári éj stb. Jobban kellene takarékoskodni a szóval; bőbeszédűség árjában sokszor odavész a költői gondolat. A kerek szerkezet hiánya is nagyon érezhető versein; egyikben sincs a tárgy úgy elmondva, hogy se többet, se kevesebbet ne lehessen róla, a költészet sérelme nélkül, mondani. Nyelve e mellett sokszor nem elég költői, olykor meg kereset. Midőn például azt mondja, hogy a táj a napról „síró ragyogást kap”, az olvasó nem tudja mire vélni a dolgot: mi az a síró ragyogás? Több ilyen mesterkelt, értelmetlen jelzőt, fordulatot is használ, végvesen semmiféle lapposságokkal. Látjuk, hogy a versek tehetség munkái, de látjuk azt is, hogy a tehetség küzd önmagával, nem tudja a magának való hangot megtalálni.

Ah, hittem én is. Három ablak. Előbbi verse szentimentális panaszkodás, refrainje meg nem egyéb, mint egy nagyon ismert dal refrainjének átirása. A másodikban a jászai hangot elég jól elfalja, de tárgya oly banális, hogy már-már izelenné vált. Verselni azonban meglehetősen tud.

Ha szivedből. Abból, mit egy lelkes poeta... Mond valamit, — ha nem is valami különösebben új dolgokat, — de nagyon laposan, költőienlenül mondja. Ilyen sorai is vannak: „Eltekint hát a búneiktől...”. Efféle magyartalanúság még prózában sem szabad mondani, versben pedig kétszeresen kivív.

Hogyha rád gondolok. Vasárnapon. Mély csend honol stb. Nem igen van mondani, valójában olyan, a mit érdemes volna verse foglalnai. A jó vers vagy a tartalmának, vagy a formájának újdonságával lép meg, — ezekben a versekben sem ez, sem amaz nincs meg.

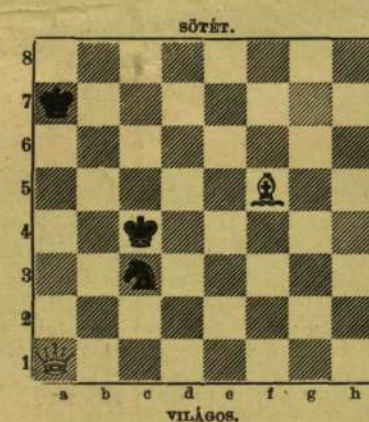
Őszi borongás. Gyakorlott toll munkája, de kissé szintelen és hideg, a végén pedig egészen ellapul. Repülj, repülj képelem. Fejtelen érzésvilág, szüleménye, sok benne a banális rész s el is van nyújtva. Verselni azonban elég jól tud.

Nem közhelyek továbbá: Leányiszv. Vár és kunyhó. Téves okoskodás. Csak azt tudnám. Lélekharang. Mindig. Beteg vagyok. — Kép. (Semmit mondó dolog, nem kelt érdeket, mert nem tudta az öreg asszony alakját a rajz elevevénél az olvasó képzeletéhez közelebb hozni). — Anyám temetésén. Nem látjuk a nap. (Kezdetleges próbálkozások, ingadozó verseléssel, taposott úton járó gondolatokkal). — Vándorlás. Piczi kis ibolya elheredt stb. (Nagyon nehézkes formában, döcögős nyelven mondja el homályos, élettelen gondolatait.)

SAKKJÁTÉK.

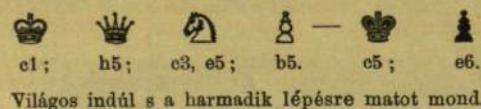
2334. számú feladvány. Baird F.-től.

(A Manch. Times Miniatur feladvány-tornájában első díjat nyert.)

Világos indúl s a harmadik lépésre matot mond.

2335. számú feladvány. Slater G. J.-től.

Világos indúl s a harmadik lépésre matot mond.

A 2317. számú feladvány megfejtése Palkosa E.-től.

Világos.	Sötét.	Világos.	a.	Sötét.
1. Ff1-h3	Kd1-e2 (a)	1.	...	d3-d2
2. Vc3-c1	Kc2-f2 (b)	2.	Vc3-e4	Kd1-e1
3. Vc1-d2 mat.		3.	Vc4-f1 mat.	

A 2318. számú feladvány megfejtése Heathcote G.-től.

Világos.	Sötét.	Világos.	a.	Sötét.
1. Hf7-g5	f6-g5 (a)	1.	...	Hb1-d2 (b)
2. Ff8-g7	Kd4-c5	2.	Vc6-e3	Kd4-e3
3. Hc1-d3 mat.		3.	Ff8-e5 mat.	

Helyesen fejtették meg: Budapesten: K. J. és F. H. — Andorj Sándor. — Kovács József. — Halász Aladár. — Csomonyán: Németh Péter. — Liptóvárt: Hoffbauer A. — Bakonyzentől: Szabó János. — Kelekesen: Balogh Dénes. — Bács-Kiskun: Lobozsánszky Sz. — Fákert: Kintig Róbert. — A pesti sakk-kör.

KÉPTALÁNY.

A 25-dik számban közölt képtalány megfejtése: Kis lyuk a torok, de sokat elnyelhet.

Felelős szerkesztő: Nagy Miklós.

Szerkesztési iroda: Budapest, IV., Kaplony-utca 9.

Az Első Leánykiképzési Egyület m. sz. Leány- és fiú-biztosító intézet Budapest, VI., Teréz-körút 40-42. Alapítva 1863. Folyó évi június hóban 1.124.300 K értékű biztosítási ajánlat nyújtott be; ezekből elfogadottak 1.065.400 K s visszautasítottak 118.900 K. Biztosított összegek fejében 87.567 K 66 fill. fizetett ki. 1903 január 1-től június 30-ig 6.594.800 K értékű új biztosítási kötvényt állított ki és biztosított összegek fejében 408.655 K 04 fill. fizetett ki. Ezen intézet a gyermek és életbiztosítás minden nemével foglalkozik a legelőszöb díjtételek és legelőszöb feltételek mellett.

A Franklin-Társulat kiadásában, Budapesten (IV., Egyetem-utca 4) megjelent és minden könyvkereskedésben kapható:

HIRES ASSZONYOK.

Vázlatok a világtörténet nevezetes nőalakjairól.

Ötven művészi kivitelű képpel.

Ara vörös habos selymekkésben arany-szegélytel 10 K.

Tartalom. Előszó. — Ninon de Lenclos. — Sévigné asszony. — La Vallière Luiza. — Montespan asszony. — Lecouvreur Adrienne. — Pompadour. — Du Barry grófné. — Maintenon asszony. — Mária Antoinette. — Madame Elisabeth. — Corday Charlotte. — Beauharnais Joséphine. — Mária Luiza. — Bonaparte Letitia (Napoleon anyja). — Baciocchi Eliza. — Borghese Paulina. — Murat Karolina. — Beauharnais Hortense.

Mig eddig a régi bőrbetegségek, a legkülönbözőbb súlyos idegbajok (neurasthenia, vitustancia), a sárgaság, a női arcot elékeltesítő pattanások s a női nemű szexuális betegségek kombinált hurutos megbetegedéseinek kezelésénél csak egy értéki idegen vizsokra voltunk utalva, addig újabban

a PARÁDI ARSEN vízben (vastartalommal)

olyan kincsünk van, mely minden eddigi arsen-vasas viznél (Roncigno Levico) hatásosabb, könnyebben emészthető s manapság már minthogy legelőszöbkel orvosi tekintélyeink felkarolják s a fogyasztók egész serege dicsérettel, hazánkban csaknem kizárólagos keresletnek örvend.

Gróf. Károlyi Mihály uradalmi felügyelője Parád. Egy postafalda 7 palack parádi arsen-vastartalmu gyógyvizet Magyarországon összes postaiállomásaira 5 korona 80 fillérért bérmentesen szállít a

Főraktár: ÉDESKUTY L. BUDAPESTEN. cs. és kir. udvari szállító. 9949

Ásványvíz-nagykereskedő. Kapható minden gyógyszertárban és megbízható fűszerkereskedésben.

MAGGI-ÍZESÍTŐ

MAGGI-kittentések: 4 nagydíj, 26 aranyérem, 6 díszoklevél, 5 tiszteletdíj. Hatszor versenyen kívül, többi között az 1889. és 1900-iki párisi világlakálításokon. (Maggi Gyula bírálótag).

55411/11-a. szám.

Fenyő tutajfa eladás.

A máramaroszegeti m. kir. erdőgazgatóság kerületéhez tartozó fehértiszai, bogdáni és mezőháti, valamint a busztaházi m. kir. erdőhivatal kerületéhez tartozó felső-sárvári m. kir. erdőgazgatóságokból 1904. év folyamán a bocsók-lonkai, illetve a busztaházi-rakpartokra letétajazandó mintegy 100,000 (egyszázezer) köbméter fenyő-, élel- és mészfa az évi június hó 27-én és a következő napokon a máramaroszegeti erdőgazgatóságnál megtartandó nyilvános szóbeli versenytárgyaláson ezer köbméteres részletekben el fog adatni.

Az árverési és szerződési feltételek a m. kir. földművelésügyi minisztérium erdészeti főosztálya segédhivatalánál (Budapest, V., Zoltán-utca 16), a máramaroszegeti erdőgazgatóságnál és a busztaházi erdőhivatalnál kiadottakban, valamint a két kerület valamennyi erdőgazgatóságnál és faraktárgondnokainál a hivatalos órák alatt megtekinthetők.

A feltételek ezenfelül a következő városok, illetve községek előjárásainak is megküldetnek: Tiszajank, Beregszász, Várasomamény, Tokaj, Tiszaluc, Tiszafüred, Tiszazsók, Fegyvernek, Porecsk, Törökzentmiklós, Szolnok, Tiszaföldvár, Csongrád, Szentcs, Hódmezővásárhely, Szeged, Makó, Törökkanizsa, Zenta, Óbecse, Törökbecse, Tétel és Zimony.

Budapest, 1903. évi június hóban.

M. kir. földművelésügyi miniszter.

GANZ ÉS TÁRSA

vasöntő- és gépgyár-részvénytársulat

Leobersdorf, BUDAPEST, Ratibor.

Városi üzlet: IV., Ferenoziek-tere 2. szám.

Elektromos világítás és erőátviteli berendezések, egyenáramú, váltakozó és forgó áramú. Elektromos távolsági, városi, bányai és iparvasutak. Dinamógépek, elektromotorok, transzformátorok és áramátalakítók, daruk és szivattyúk; felvonók, szellőztetők, továbbá elektromos gépek és teljes berendezések a karbidgyártáshoz.

Áramszámszálalók, ilylmpák, mérőkészletek. Lakások és épületek elektromos világítási berendezése.

Vas-, acél- és érczöntvények építési és gépészeti célokra.

Kéregöntési vasuti kerek és keresztmetszék különleges vasból, elsőrangú, helyiérdektől elektromos és keskenyágú vasutak számára.

Hengernyek és malomberendezésekhez szükséges tárgyak.

Aprító gépek kőszőlők és Sattler-féle lécezes golyómalomok.

Turbinák, szilipek és csővezetékek. Papír és cellulóz gyártására szolgáló gépek.

Vasuti kocsi elsőrangú, helyiérdektől elektromos és keskenyágú vasutak számára.

Vasuti kocsialkatrészek, csapágyak (Korbuly és Katona-Varga szabadalma).

Forgó korongok, tolpadok és kitérők. Daruk kézi, gőz, petrolenumvagy elektromos erővel való hajtásra.

Transzmissziók. Gázmotorok, kotró- generátor és világító gázra 1000 lóerőig és azon túl. Petroleum-, Benzín- és Spiritus-motorok és Lokomobill Banki-féle vízbevezekendéssel. Fűtőmezőt készíthetnek. Vízszűrők.

páratlan a maga nemében és a régóta jól bevált eszköz, hogy gyenge leveleseknek, mártásoknak, főzelékeknek stb. egy pillanat alatt meglepő jó és erőteljes ízt adhassunk. — Néhány csepp elegendő.

Kapható minden fűszerkereskedésben, csemege-üzletben és droguériában.

Üvegecskékben 50 fillértől kezdve. Eredeti üvegecskék legelőszöbben utántölthetnek.

55411/11-a. szám.

Gran Prix Párisi világlakálítás 1900.

Kwizda-fele Restitutionsfluid cs. és kir. mosdóvíz toak számára. 40 év óta használják az udvari panpa-istállók, valamint a nagyobb katonai és polgári istállók mint erősítő nagy fűszereknek előt és mint újraszívó nagy fűszereknek előt, az inak merességnél stb. Képesek teszik a lóval kitöltött tejleteményekre az idomításnál. Ára egy üvegnél K 2.80. — A Kwizda-fele Restitutionsfluid csak akkor valódi, ha fenti védjeggyel bír. Főraktár: Török József gyógyszerész, Budapest, Király-utca 12 és Andrássy-út 20. sz.

Kwizda Fere Ján.

cs. és kir. osztr.-magyar, román királyi és bulgáriai fejedelmi udvari szállító.

Kerületi gyógyszerész Korneuburgban, Bécs mellett.

Császárfürdő

BUDAPESTEN 0843

téli és nyári gyógyhely.

Elsőrangú. E kénesvízi gyógyfürdő, páratlan gőzfürdővel és legmodernebb iszapfürdővel pompás ásványvíz uszodával, hó- és kádfürdővel. Prospektus ingyen bérmentve

Magyar királyi szabadalmazott és védjegyzett

legényhebb jóízű laxans még csecsemőknek is adható. Rendelve angol, francia, magyar és német egyetemi tanárok által. — Kapható minden gyógyszertárban. 9777

A Franklin-Társulat kiadásában megjelent

SCHILLER

KÖLTETMÉNYEI

Fordította

Szász Károly, Vargha

Gyula, Váró Ferencz.

Ára

vászonkötésben K 1.

Hirdetések felvételnek a kiadóhivatalban

Budapest, IV., Egyetem-utca 4.

Ismét szép vagyok

Ugyanigy fog szólni bármely hölgy, a kinek arczáró fogatkozást mutat, vagy a ki csak konzervatív óhaját arczáró és ép ezért nem volna szabad, hogy az Alaiska-crem és -puder egyenlően piperezsalatáról hiányozzék.

A kosmetikum par excellence.

Lindner Róbert gyógyszer.

Alaiska-cremje

az arczáró rövid használat után csillogó fehérséget, egyedül alkalmas az arcnak hajos testzintét, serecsenés ösztönét, folyton az arczáró minden fogyatékosságát megszünteti, n. m. persze: seket, seplőt, bírákat, apfoltot stb. fehérré, finommá és lágygyá teszi a legtrébb kezelet és hasonló szerek közül a következők közül a legelőszöbkegát által válik ki:

Alaiska-creme nem zrosít, nem tartalmaz fémalkatrészeket, orvosiilag véleményezett, ajánlja és teljesen a legelőszöbkegát minden körülményben. Egy üvegnél K 3.30. Próbátétele K 1.20.

Székü dje Lindner Róbert, gyógyszerész, Wien, XIII/9. Főraktár: Török József gyógyszerész, Budapest, VI., Király-utca 12.

Kittentve Párisban, Londonban, Amsterdamban, Bécsben aranyérmekekkel és rendjelekkel.

Alaiska-pudere

kiálón kiegészíti az Alaiska-crem fényes hatását, egyedül alkalmas az arcnak hajos testzintét, serecsenés ösztönét, folyton az arczáró minden fogyatékosságát megszünteti, n. m. persze: seket, seplőt, bírákat, apfoltot stb. fehérré, finommá és lágygyá teszi a legtrébb kezelet és hasonló szerek közül a következők közül a legelőszöbkegát által válik ki:

Alaiska-creme nem zrosít, nem tartalmaz fémalkatrészeket, orvosiilag véleményezett, ajánlja és teljesen a legelőszöbkegát minden körülményben. Egy üvegnél K 3.30. Próbátétele K 1.20.

Székü dje Lindner Róbert, gyógyszerész, Wien, XIII/9. Főraktár: Török József gyógyszerész, Budapest, VI., Király-utca 12.

Kittentve Párisban, Londonban, Amsterdamban, Bécsben aranyérmekekkel és rendjelekkel.

Alaiska-creme nem zrosít, nem tartalmaz fémalkatrészeket, orvosiilag véleményezett, ajánlja és teljesen a legelőszöbkegát minden körülményben. Egy üvegnél K 3.30. Próbátétele K 1.20.

Székü dje Lindner Róbert, gyógyszerész, Wien, XIII/9. Főraktár: Török József gyógyszerész, Budapest, VI., Király-utca 12.

Kittentve Párisban, Londonban, Amsterdamban, Bécsben aranyérmekekkel és rendjelekkel.

Alaiska-creme nem zrosít, nem tartalmaz fémalkatrészeket, orvosiilag véleményezett, ajánlja és teljesen a legelőszöbkegát minden körülményben. Egy üvegnél K 3.30. Próbátétele K 1.20.

Székü dje Lindner Róbert, gyógyszerész, Wien, XIII/9. Főraktár: Török József gyógyszerész, Budapest, VI., Király-utca 12.

Kittentve Párisban, Londonban, Amsterdamban, Bécsben aranyérmekekkel és rendjelekkel.

Alaiska-creme nem zrosít, nem tartalmaz fémalkatrészeket, orvosiilag véleményezett, ajánlja és teljesen a legelőszöbkegát minden körülményben. Egy üvegnél K 3.30. Próbátétele K 1.20.

Székü dje Lindner Róbert, gyógyszerész, Wien, XIII/9. Főraktár: Török József gyógyszerész, Budapest, VI., Király-utca 12.

Kittentve Párisban, Londonban, Amsterdamban, Bécsben aranyérmekekkel és rendjelekkel.

Alaiska-creme nem zrosít, nem tartalmaz fémalkatrészeket, orvosiilag véleményezett, ajánlja és teljesen a legelőszöbkegát minden körülményben. Egy üvegnél K 3.30. Próbátétele K 1.20.

Különös határozmányok.

Azon állomásokra nézve, melyeken a bérleti időtartam alatt ezred- vagy dandár- (a lovasságnál osztály) összpontosítások eszközöltek, illetőleg szabadságot lovak bevonultatnak, a bérletnyertes köteles a származó nagyobb szükségletet és az esetleg engedélyezett pótlékokat a szerződött árak mellett szállítani.

Székesfehérvár, Szolnok, Kaposvár, Pécs, Kecskemét, Zombor, Újvidék és Szabadka állomásokra nézve a vállalkozók kötelesek azon többletet, mely az 1903/1904-ik évben beidézett szabadságok, tartalékosok és póttartalékosok által származik, a bérleti árak mellett szállítani.

A bérletnyertesek kötelesek az átvonuló csapatok szükségletét a feltételi füzet IV. pont, 1. bekezdés, A—g határozmányok értelmében kiszolgáltatni.

A kiírt cikkek bérleti uton való kiírása csak annyiban történik, ha a csapatok (intézetek) ezen cikkeket nem maguk szerzik be.

A kérvényelések a szükségleti helyeken a lóátvezetők nézve ötnaponként, a fa és kőszénre nézve havonként és az ágysszalmánál négyhavonként történnek.

A lóátvezetők, ha az a csapat érdekében áll, a cs. és kir. hadtest-hadbiztoság jóváhagyása mellett kivételesen 10 vagy 15 napra is kérvényelhetők.

A bérleti uton szállítandó ágysszalma, tűzifa és kőszénre az ajánlatok a szükséglet helyére való feltétlenül elfuvarozással együtt teendők.

A szállítók raktárai ne legyenek 1-9 km.-nél nagyobb távolságra a katonai lakanyaktól és kocsizható út mellett kell, hogy legyenek; ha a távolság 1-9 km.-nél nagyobb, akkor a szállító szintén köteles a lóátvezetők saját költségén elfuvarozni.

Az alomszalmának 1/4 részben zsupszalmából kell állani.

Azon állomásokon, hol a szállító a széna-csomagokat kötelekkel kötvé átadja, a szalmakötegekre szánt szalma a csapatnak alomszalmánál megtérítés nélkül kiszolgáltatandó.

Ajánlatok ki nem írt cikkekre, továbbá ajánlatok, melyek

Általános határozmányok.

1. A tárgyalások mindenkor 10 órákor délelőtt bizottságilag tartatnak meg, melyhez kizárólagosan írásbeli ajánlatok fogadtatnak el.

2. Az 1 koronás bélyeggel ellátott ajánlatoknak, lepecsételt boríték alatt, az előírt bántpénzekkel együtt, külön boríték alatt való csatolása mellett, az illető állomás szükségletének tárgyalására kitűzött napon, legkésőbb délelőtti 10 óráig kell a tárgyaló-bizottsághoz beérkezniük; későbbben érkező, vagy távirati uton tett ajánlatok nem vétetnek tekintetbe.

Ha valamely ajánlatban a számokkal és betűkkel írt ár között eltérés mutatkozik, akkor a betűkkel írt ár fog helyesnek tekintetni.

3. Minden ajánlattevő, a szerződési kötelezettségben már álló vállalkozók kivételével, üzleti képességét erre vagyonának elégséges voltát a kereskedelmi és iparkamara által, ha pedig a kereskedelmi lajstromba bejegyzett cégje nem volna, és pedig az ipart és kereskedelmet üző az I-ső fokozatu politikai hatóságok által, a gazdasággal foglalkozó nem bejegyzett pedig a gazdasági egylet által kiállított bizonyítvánnyal igazolni tartozik.

Az ilyen bizonyítványok nem az ajánlattevő, hanem a felsorolt hivatal vagy egyesület által a tárgyaló bizottsághoz hivatalosan juttatandók.

Bizonyítványok, melyek a tárgyalás napjától számított két hónál korábbi kelettel bírnak, tekintetbe nem vétetnek.

Ezen bizonyítványokból a szállítási képesség terjedelmének ki kell tűnnie.

4. A tárgyalásokra nézve a Budapesten, illetőleg Székesfehérvárott 1903. évi június hó 20-án kelt hivatalosan két példányban kiállított feltételek füzetének határozatai mérvadóak. Ezek betekintendők a cs. és kir. 4. hadtest hadbiztoságánál, a budapesti és székesfehérvári cs. és kir. élelmezési raktáraknál naponta délelőtt 9 órától 12-ig.

1 koronás
bélyeg

Ajánlati minta.

Én alulírt az 1903. évi június hó 24-én 4395. sz. a. kelt hirdetmény alapján ezen *** ajánlatommal kötelezem magamat, hogy az N _____ állomásra nézve:

a szénának 5600 grammos adagját _____ f. szóval _____ fillér,
az alomszalmának 2100 grammos adagját _____ f. szóval _____ fillér,
az ágysszalmának métermázsáját, a szükséglet helyére való elfuvarozásával együtt _____ f. szóval _____ fillér,
a tűzifának köbméterét (neme), a szükséglet helyére való elfuvarozásával együtt _____ f. szóval _____ fillér,
a kőszénnek métermázsáját (neme), a szükséglet helyére való elfuvarozásával együtt _____ f. szóval _____ fillér,
190 _____ évi _____ hó végéig terjedő időtartamra szállítom, továbbá az átvonuló élelmezést is a gyakorlatokhoz bevonuló

szabadságoltak, tartalékosok, póttartalékosok és honvédek, valamint átvonulások részére, az előkészített feltételi füzet illető pontjai értelmében, kiszolgáltatatom és ezen ajánlatért a külön borítékban csatolt (vagy az ide csatolt elismervény szerint a _____ pénzárnál letéteményezett semmi más kötelezettségért nem szavatoló) nevezetesen _____ korona bántpénzzel kezeskedem.

Továbbá kötelezem magamat azon esetben, ha a szállítást elnyerném, hogy legkésőbb 14 nappal az ez iránti hivatalos értesítés után bántpénzemet a 10 százaléknál ovadéki erejéig kiegészítem, s ha ezt elmulasztanám, a had igazgatóság feljogosított arra, hogy ezen kiegészítést a kijáró szállítási keresetemből való levonás útján eszközöltesse. Egyébiránt a hirdetményben közzétett feltételeken kívül a tárgyalásra előkészített feltételi füzetekben foglaltaknak is alávetem magamat.

Az N _____ nek N.-ben kelt, ide mellékelte értesítése szerint a megbízhatóságomról és vállalatképességemről szóló bizonyítvány közvetlenül az _____ nek fog átküldetni.

Kelt N _____ -ben, 1903 _____ hó _____ n.

N. N. (vezeték- és keresztnév, lakhely, megye.)

Megjegyzés.

*** Ezen helyen olyan esetben, midőn az ajánlattevő az illető ajánlatot kizárólag öszetesnek kívánja tekinteni, az „öszetes” szó beszúrható, mert minden ajánlat, mely ezen töldaleket nélkülözi, nem öszetesnek tekintetik. Öszetes ajánlatokat szénára és szalmára nem szabad tenni.

Az ajánlat lepecsételendő és borítékára irandó:

„Ajánlat az 1903. évi június hó 24-én kihirdetett 1903 _____ hó _____ n tartandó tárgyaláshoz.”

A letéteményezett bántpénz az ajánlatban részletezendő.

(Utánnomát nem díjazatik.)

2435. szám.

Hirdetmény

az alább megnevezett állomásokban elhelyezett csász. és kir. közös hadseregbeli csapatok élelmezésüknek biztosítása iránt.

A tárgyalás tartatiki										A következő katonai élelmezési szükségletekre nézve										Bántpénz				Kérvényelési határidő							
mely napon		mely állomáson és hivatalban		mely állomás számára		a jelenleg ahhoz tartozó helyiségekkel		mely csapat számára		mely időtartamra		naponként		szalma		széna		szalma		széna		közén		széna, szalma és szécskára néve		széna, szalma és szécskára néve		széna, szalma és szécskára néve		széna, szalma és szécskára néve	
mely napon		mely állomáson és hivatalban		mely állomás számára		a jelenleg ahhoz tartozó helyiségekkel		mely csapat számára		mely időtartamra		naponként		szalma		széna		szalma		széna		közén		széna, szalma és szécskára néve		széna, szalma és szécskára néve		széna, szalma és szécskára néve		széna, szalma és szécskára néve	
mely napon		mely állomáson és hivatalban		mely állomás számára		a jelenleg ahhoz tartozó helyiségekkel		mely csapat számára		mely időtartamra		naponként		szalma		széna		szalma		széna		közén		széna, szalma és szécskára néve		széna, szalma és szécskára néve		széna, szalma és szécskára néve		széna, szalma és szécskára néve	
mely napon		mely állomáson és hivatalban		mely állomás számára		a jelenleg ahhoz tartozó helyiségekkel		mely csapat számára		mely időtartamra		naponként		szalma		széna		szalma		széna		közén		széna, szalma és szécskára néve		széna, szalma és szécskára néve		széna, szalma és szécskára néve		széna, szalma és szécskára néve	
mely napon		mely állomáson és hivatalban		mely állomás számára		a jelenleg ahhoz tartozó helyiségekkel		mely csapat számára		mely időtartamra		naponként		szalma		széna		szalma		széna		közén		széna, szalma és szécskára néve		széna, szalma és szécskára néve		széna, szalma és szécskára néve		széna, szalma és szécskára néve	
mely napon		mely állomáson és hivatalban		mely állomás számára		a jelenleg ahhoz tartozó helyiségekkel		mely csapat számára		mely időtartamra		naponként		szalma		széna		szalma		széna		közén		széna, szalma és szécskára néve		széna, szalma és szécskára néve		széna, szalma és szécskára néve		széna, szalma és szécskára néve	
mely napon		mely állomáson és hivatalban		mely állomás számára		a jelenleg ahhoz tartozó helyiségekkel		mely csapat számára		mely időtartamra		naponként		szalma		széna		szalma		széna		közén		széna, szalma és szécskára néve		széna, szalma és szécskára néve		széna, szalma és szécskára néve		széna, szalma és szécskára néve	
mely napon		mely állomáson és hivatalban		mely állomás számára		a jelenleg ahhoz tartozó helyiségekkel		mely csapat számára		mely időtartamra		naponként		szalma		széna		szalma		széna		közén		széna, szalma és szécskára néve		széna, szalma és szécskára néve		széna, szalma és szécskára néve		széna, szalma és szécskára néve	
mely napon		mely állomáson és hivatalban		mely állomás számára		a jelenleg ahhoz tartozó helyiségekkel		mely csapat számára		mely időtartamra		naponként		szalma		széna		szalma		széna		közén		széna, szalma és szécskára néve		széna, szalma és szécskára néve		széna, szalma és szécskára néve		széna, szalma és szécskára néve	
mely napon		mely állomáson és hivatalban		mely állomás számára		a jelenleg ahhoz tartozó helyiségekkel		mely csapat számára		mely időtartamra		naponként		szalma		széna		szalma		széna		közén		széna, szalma és szécskára néve		széna, szalma és szécskára néve		széna, szalma és szécskára néve		széna, szalma és szécskára néve	
mely napon		mely állomáson és hivatalban		mely állomás számára		a jelenleg ahhoz tartozó helyiségekkel		mely csapat számára		mely időtartamra		naponként		szalma		széna		szalma		széna		közén		széna, szalma és szécskára néve		széna, szalma és szécskára néve		széna, szalma és szécskára néve		széna, szalma és szécskára néve	
mely napon		mely állomáson és hivatalban		mely állomás számára		a jelenleg ahhoz tartozó helyiségekkel		mely csapat számára		mely időtartamra		naponként		szalma		széna		szalma		széna		közén		széna, szalma és szécskára néve		széna, szalma és szécskára néve		széna, szalma és szécskára néve		széna, szalma és szécskára néve	
mely napon		mely állomáson és hivatalban		mely állomás számára		a jelenleg ahhoz tartozó helyiségekkel		mely csapat számára		mely időtartamra		naponként		szalma		széna		szalma		széna		közén		széna, szalma és szécskára néve		széna, szalma és szécskára néve		széna, szalma és szécskára néve		széna, szalma és szécskára néve	
mely napon		mely állomáson és hivatalban		mely állomás számára		a jelenleg ahhoz tartozó helyiségekkel		mely csapat számára		mely időtartamra		naponként		szalma		széna		szalma		széna		közén		széna, szalma és szécskára néve		széna, szalma és szécskára néve		széna, szalma és szécskára néve		széna, szalma és szécskára néve	
mely napon		mely állomáson és hivatalban		mely állomás számára		a jelenleg ahhoz tartozó helyiségekkel		mely csapat számára		mely időtartamra		naponként		szalma		széna		szalma		széna		közén		széna, szalma és szécskára néve		széna, szalma és szécskára néve		széna, szalma és szécskára néve		széna, szalma és szécskára néve	
mely napon		mely állomáson és hivatalban		mely állomás számára		a jelenleg ahhoz tartozó helyiségekkel		mely csapat számára		mely időtartamra		naponként		szalma		széna		szalma		széna		közén		széna, szalma és szécskára néve		széna, szalma és szécskára néve		széna, szalma és szécskára néve		széna, szalma és szécskára néve	
mely napon		mely állomáson és hivatalban		mely állomás számára		a jelenleg ahhoz tartozó helyiségekkel		mely csapat számára		mely időtartamra		naponként		szalma		széna		szalma		széna		közén		széna, szalma és szécskára néve		széna, szalma és szécskára néve		széna, szalma és szécskára néve		széna, szalma és szécskára néve	
mely napon		mely állomáson és hivatalban		mely állomás számára		a jelenleg ahhoz tartozó helyiségekkel		mely csapat számára		mely időtartamra		naponként		szalma		széna		szalma		széna		közén		széna, szalma és szécskára néve		széna, szalma és szécskára néve		széna, szalma és szécskára néve		széna, szalma és szécskára néve	
mely napon		mely állomáson és hivatalban		mely állomás számára		a jelenleg ahhoz tartozó helyiségekkel		mely csapat számára		mely időtartamra		naponként		szalma		széna		szalma		széna		közén		széna, szalma és szécskára néve		széna, szalma és szécskára néve		széna, szalma és szécskára néve		széna, szalma és szécskára néve	
mely napon		mely állomáson és hivatalban		mely állomás számára		a jelenleg ahhoz tartozó helyiségekkel		mely csapat számára		mely időtartamra		naponként		szalma		széna		szalma		széna		közén		széna, szalma és szécskára néve		széna, szalma és szécskára néve		széna, szalma és szécskára néve		széna, szalma és szécskára néve	
mely napon		mely állomáson és hivatalban		mely állomás számára		a jelenleg ahhoz tartozó helyiségekkel		mely csapat számára		mely időtartamra		naponként		szalma		széna		szalma		széna		közén		széna, szalma és szécskára néve		széna, szalma és szécskára néve		széna, szalma és szécskára néve		széna, szalma és szécskára néve	
mely napon		mely állomáson és hivatalban		mely állomás számára		a jelenleg ahhoz tartozó helyiségekkel		mely csapat számára		mely időtartamra		naponként		szalma		széna		szalma		széna		közén		széna, szalma és szécskára néve		széna, szalma és szécskára néve		széna, szalma és szécskára néve		széna, szalma és szécskára néve	
mely napon		mely állomáson és hivatalban		mely állomás számára		a jelenleg ahhoz tartozó helyiségekkel		mely csapat számára		mely időtartamra		naponként		szalma		széna		szalma		széna		közén		széna, szalma és szécskára néve		széna, szalma és szécskára néve		széna, szalma és szécskára néve		széna, szalma és szécskára néve	
mely napon		mely állomáson és hivatalban		mely állomás számára		a jelenleg ahhoz tartozó helyiségekkel		mely csapat számára		mely időtartamra		naponként		szalma		széna		szalma		széna		közén		széna, szalma és szécskára néve		széna, szalma és szécskára néve		széna, szalma és szécskára néve		széna, szalma és szécskára néve	
mely napon		mely állomáson és hivatalban		mely állomás számára		a jelenleg ahhoz tartozó helyiségekkel		mely csapat számára		mely időtartamra		naponként		szalma		széna		szalma		széna		közén		széna, szalma és szécskára néve		széna, szalma és szécskára néve		széna, szalma és szécskára néve		széna, szalma és szécskára néve	
mely napon		mely állomáson és hivatalban		mely állomás számára		a jelenleg ahhoz tartozó helyiségekkel		mely csapat számára		mely időtartamra		naponként		szalma		széna		szalma		széna		közén		széna, szalma és szécskára néve		széna, szalma és szécskára néve		széna, szalma és szécskára néve		széna, szalma és szécskára néve	
mely napon		mely állomáson és hivatalban		mely állomás számára		a jelenleg ahhoz tartozó helyiségekkel		mely csapat számára		mely időtartamra		naponként		szalma		széna		szalma		széna		közén		széna, szalma és szécskára néve		széna, szalma és szécskára néve		széna, szalma és szécskára néve		széna, szalma és szécskára néve	
mely napon		mely állomáson és hivatalban		mely állomás számára		a jelenleg ahhoz tartozó helyiségekkel		mely csapat számára		mely időtartamra		naponként		szalma		széna		szalma		széna		közén		széna, szalma és szécskára néve		széna, szalma és szécskára néve		széna, szalma és szécskára néve		széna, szalma és szécskára néve	
mely napon		mely állomáson és hivatalban		mely állomás számára		a jelenleg ahhoz tartozó helyiségekkel		mely csapat számára		mely időtartamra		naponként		szalma		széna		szalma		széna		közén		széna, szalma és szécskára néve		széna, szalma és szécskára néve		széna, szalma és szécskára néve		széna, szalma és szécskára néve	
mely napon		mely állomáson és hivatalban		mely állomás számára		a jelenleg ahhoz tartozó helyiségekkel		mely csapat számára		mely időtartamra		naponként		szalma		széna		szalma		széna		közén		széna, szalma és szécskára néve		széna, szalma és szécskára néve		széna, szalma és szécskára néve		széna, szalma és szécskára néve	
mely napon		mely állomáson és hivatalban		mely állomás számára		a jelenleg ahhoz tartozó helyiségekkel		mely csapat számára		mely időtartamra		naponként		szalma		széna		szalma		széna		közén		széna, szalma és szécskára néve		széna, szalma és szécskára néve		széna, szalma és szécskára néve		széna, szalma és szécskára néve	
mely napon		mely állomáson és hivatalban		mely állomás számára		a jelenleg ahhoz tartozó helyiségekkel		mely csapat számára		mely időtartamra		naponként		szalma		széna		szalma		széna		közén		széna, szalma és szécskára néve		széna, szalma és szécskára néve		széna, szalma és szécskára néve		széna, szalma és szécskára néve	
mely napon		mely állomáson és hivatalban		mely állomás számára		a jelenleg ahhoz tartozó helyiségekkel		mely csapat számára		mely időtartamra		naponként		szalma		széna		szalma		széna		közén		széna, szalma és szécskára néve		széna, szalma és szécskára néve		széna, szalma és szécskára néve		széna, szalma és szécskára néve	
mely napon		mely állomáson és hivatalban		mely állomás számára		a jelenleg ahhoz tartozó helyiségekkel		mely csapat számára		mely időtartamra		naponként		szalma		széna		szalma		széna		közén		széna, szalma és szécskára néve		széna, szalma és szécskára néve		széna, szalma és szécskára néve		széna, szalma és szécskára néve	
mely napon		mely állomáson és hivatalban		mely állomás számára		a jelenleg ahhoz tartozó helyiségekkel		mely csapat számára		mely időtartamra		naponként		szalma		széna		szalma		széna		közén		széna, szalma és szécskára néve		széna, szalma és szécskára néve		széna, szalma és szécskára néve		széna, szalma és szécskára néve	
mely napon		mely állomáson és hivatalban		mely állomás számára		a jelenleg ahhoz tartozó helyiségekkel		mely csapat számára		mely időtartamra		naponként		szalma		széna		szalma		széna		közén		széna, szalma és szécskára néve		széna, szalma és szécskára néve		széna, szalma és szécskára néve		széna, szalma és szécskára néve	
mely napon		mely állomáson és hivatalban		mely állomás számára		a jelenleg ahhoz tartozó helyiségekkel		mely csapat számára		mely időtartamra		naponként		szalma		széna		szalma		széna		közén		széna, szalma és szécskára néve		széna, szalma és szécskára néve		széna, szalma és szécskára néve		széna, szalma és szécskára néve	
mely napon		mely állomáson és hivatalban		mely állomás számára		a jelenleg ahhoz tartozó helyiségekkel		mely csapat számára		mely időtartamra		naponként		szalma		széna		szalma		széna		közén		széna, szalma és szécskára néve		széna, szalma és szécskára néve		széna, szalma és szécskára néve		széna, szalma és szécskára néve	
mely napon		mely állomáson és hivatalban		mely állomás számára		a jelenleg ahhoz tartozó helyiségekkel		mely csapat számára		mely időtartamra		naponként		szalma		széna		szalma		széna		közén		széna, szalma és szécskára néve		széna, szalma és szécskára néve		széna, szalma és szécskára néve		széna, szalma és szécskára néve	
mely napon		mely állomáson és hivatalban		mely állomás számára		a jelenleg ahhoz tartozó helyiségekkel		mely csapat számára		mely időtartamra		naponként		szalma		széna		szalma		széna		közén		széna, szalma és szécskára néve		széna, szalma és szécskára néve		széna, szalma és szécskára néve		széna, szalma és szécskára néve	
mely napon		mely állomáson és hivatalban		mely állomás számára		a jelenleg ahhoz tartozó helyiségekkel		mely csapat számára		mely időtartamra		naponként		szalma		széna		szalma		széna		közén		széna, szalma és szécskára néve		széna, szalma és szécskára néve		széna, szalma és szécskára néve		széna, szalma és szécskára néve	
mely napon		mely állomáson és hivatalban		mely állomás számára		a jelenleg ahhoz tartozó helyiségekkel		mely csapat számára		mely időtartamra		naponként		szalma		széna		szalma		széna		közén		széna, szalma és szécskára néve		széna, szalma és szécskára néve		széna, szalma és szécskára néve		széna, szalma és szécskára néve	
mely napon		mely állomáson és hivatalban		mely állomás számára		a jelenleg ahhoz tartozó helyiségekkel		mely csapat számára		mely időtartamra		naponként		szalma		széna		szalma		széna		közén		széna, szalma és szécskára néve		széna, szalma és szécskára néve		széna, szalma és szécskára néve		széna, szalma és szécskára néve	
mely napon		mely állomáson és hivatalban		mely állomás számára		a jelenleg ahhoz tartozó helyiségekkel		mely csapat számára		mely időtartamra		naponként		szalma		széna		szalma		széna		közén		széna, szalma és szécskára néve		széna, szalma és szécskára néve		széna, szalma és szécskára néve		széna, szalma és szécskára néve	
mely napon		mely állomáson és hivatalban		mely állomás számára		a jelenleg ahhoz tartozó helyiségekkel		mely csapat számára		mely időtartamra		naponként		szalma		széna		szalma		széna		közén		széna, szalma és szécskára néve		széna, szalma és szécskára néve		széna, szalma és szécskára néve		széna, szalma és szécskára néve	
mely napon		mely állomáson és hivatalban		mely állomás számára		a jelenleg ahhoz tartozó helyiségekkel		mely csapat számára		mely időtartamra		naponként		szalma		széna		szalma		széna		közén		széna, szalma és szécskára néve		széna, szalma és szécskára néve		széna, szalma és szécskára néve		széna, szalma és szécskára néve	
mely napon		mely állomáson és hivatalban		mely állomás számára		a jelenleg ahhoz tartozó helyiségekkel		mely csapat számára		mely időtartamra		naponként		szalma		széna		szalma		széna		közén		széna, szalma és szécskára néve		széna, szalma és szécskára néve		széna, szalma és szécskára néve		széna, szalma és szécskára néve	
mely napon		mely állomáson és hivatalban		mely állomás számára		a jelenleg ahhoz tartozó helyiségekkel		mely csapat számára		mely időtartamra		naponként		szalma		széna		szalma		széna		közén		széna, szalma és szécskára néve		széna, szalma és szécskára néve		széna, szalma és szécskára néve		széna, szalma és szécskára néve	
mely napon		mely állomáson és hivatalban		mely állomás számára		a jelenleg ahhoz tartozó helyiségekkel		mely csapat számára		mely időtartamra		naponként		szalma		széna		szalma		széna		közén		széna, szalma és szécskára néve		széna, szalma és szécskára néve		széna, szalma és szécskára néve		széna, szalma és szécskára néve	
mely napon		mely állomáson és hivatalban		mely állomás számára		a jelenleg ahhoz tartozó helyiségekkel		mely csapat számára		mely időtartamra		naponként		szalma		széna		szalma		széna		közén		széna, szalma és szécskára néve		széna, szalma és szécskára néve		széna, szalma és szécskára néve		széna, szalma és szécskára néve	
mely napon		mely állomáson és hivatalban		mely állomás számára		a jelenleg ahhoz tartozó helyiségekkel		mely csapat számára		mely időtartamra		naponként		szalma		széna		szalma		széna		közén		széna, szalma és szécskára néve		széna, szalma és szécskára néve		széna, szalma és szécskára néve		széna, szalma és szécskára néve	
mely napon		mely állomáson és hivatalban		mely állomás számára		a jelenleg ahhoz tartozó helyiségekkel																									

Észrevétel.

A) A cs. és kir. hadsereg katonai közigazgatása határozottan fentartja magának a netán rendelkezésre álló saját készleteit a szerződési időszakon át használatba vétetni. A hadsereg-igazgatás azonban fentartja magának vagy az egész, avagy csak egy részét a kiirt szükségletnek bérlet útján kiadni.

B) Minden állomáson köteles a bérlő a takarmány-adag javítása által a folyó szükséglet és azontúl tartandó negyed részen fölül eredő többletet az elfogadott árért kiszolgáltatni.

C) Az alomszalma $\frac{1}{4}$ részének zsupszalmából kell állania.

D) Az ajánlatban határozottan kitéendő a fa neve, pl. cserfa, bükkfa stb. és a hasábok hossza, azután vajjon usztatott vagy usztatlan-e; a kőszénnél pedig a telep és a bánya megnevezendő.

A soproni állomás részére úgy az állomás szükségletére, mint az élelmezési raktárnál lévő sütőkemencék fűtésére 120 q tevő kőszén szükségletére kiválólag brennbergi kőszén vétetik igénybe.

A pozsonyi állomásra kivett szén szükségletből havonként 150 q a katonai élelmezési raktárban lévő kemencék fűtésére szükséges. Ezen szén mennyiség „Wildensteinben” szénben kívánatik meg, miért is az ajánlatban ezen szénemre külön ajánlat teendő.

Ha valaki oly szent akar ajánlani, a melynek tüzelési értéke még nem ismeretes, akkor az ajánlattevőnek idejekorán — a tárgyalási napot megelőzőleg — az illetékes katonai élelmezési raktárhoz kell fordulnia, hogy ez a szénnek vegyi elemzését az ajánlattevő költségére mielőbb megszerezze.

E) Pozsony-, Komárom-, Győr-, Esztergom-, Sopronban-, Szombathely- és Nezsiderben vállalkozó köteles az elfogadott árért a meghatározott időn át egy esetleg összpontosítandó lovashadosztály vagy gyalogezred, és pedig gyalog- vagy lovassandárban, vagy pedig egy gyalghadosztályban tartandó gyakorlatok számára szükségelt többletet is kiszolgáltatni. A nagykanizsai állomáson az 5. számú lószorozási bizottság szükséglete, mely előre meg nem határozható és hirdetményben csak általánosan felvételtek, a vállalkozó által az elfogadott árért beszállítandó.

F) A szénaszállítás elnyerője Szombathelyen köteles az élelmezési főraktárnak a hadigazgatás által hasznabérelt szénraktárát az 1903/1904. évi szállítási időszak tartamára évi 2000 korona bér mellett kibérelni.

Azonfelül köteles az illető az ezen bérletből kifolyólag a hadigazgatás terhére irt házadót járulékaival együtt, valamint a kereseti adót, nemkülönben a bérletre a törvény értelmében hármló mindennemű egyéb járulékokat viselni, illetőleg a szabott határidőre készpénzben megfizetni, esetleg a hadigazgatásnak megtéríteni.

G) A mozgósítás esetére vonatkozó külön határozványok a szállítási feltételek füzete XXVII. cikkében foglaltak.

1. A cs. és kir. közös hadsereg csapatok fent kimutatott élelmi szükségleteinek biztosítása végett a táblázatban megjelölt napokon, kizárólagosan írásbeli ajánlatok útján, nyilvános tárgyalás fog tartatni.

2. Minden ajánlattevő, a szerződési kötelezettségben már álló és teljesen jóhitelűnek bizonyult, vagy a tárgyaló bizottság előtt vállalképességeknek és megbízhatókknak ismert vállalkozók kivételével, üzleti képességet s erre vajyonának elégséges voltát a kereskedelmi és iparkamara által, ha pedig a kereskedelmi lajstromba bejegyzett iparosnak vagy kereskedőnek czége nem volna, az elsőfokú politikai (ipar-) hatóságok és a mezőgazdasággal foglalkozó be nem jegyzett vállalkozók részére az illetékes gazdasági egyet által kiállított bizonyítvánnyal igazolni tartozik. — Bizonyítványok, melyek a tárgyalás napjától számított két hónál korábbi kelettel bírnak, tekintetbe nem vétetnek. — A bizonyítványokban igazolandó vállalképesség iránya és terjedelme a fentebbi táblázatban van megjelölve.

Az ilyen bizonyítványok nem az ajánlattevő, hanem a kiállító kamara vagy egyesület által a tárgyalást megelőző napig mint „bizalmas és sürgős” a tárgyaló

bizottságoknak beküldendő. Az elkészítés következményeit minden körülmények között a fél viseli.

3. Az alábbi mintának teljesen megfelelőleg szerkesztett, egy koronás bélyeggel ellátott ajánlatoknak, lepecsételt boríték alatt, az előirt bánatpénzsekkel együtt az illető állomás szükségletének tárgyalására kitűzött napon legkésőbb délelőtti 10 óráig kell a tárgyaló bizottsághoz beérkezniük; későbbben érkező vagy távirati úton tett ajánlatok nem vétetnek tekintetbe.

4. Ha valamely ajánlatban a számokkal és betűkkel írt ár között eltérés mutatkozik, akkor a betűkkel írt ár fog helyesnek tekintetni.

5. A részletesebb feltételek Pozsonyban, Komáromban és Sopronban 1903. évi június hó 5-én keltezett, két-két összhangzó példányban elkészített, a szállítási feltételeket tartalmazó füzetben foglaltatnak, és a pozsonyi, komáromi, valamint a soproni cs. és kir. katonai élelmezési raktáraknál naponta délelőtti 9 óráig 12 óráig betekinthetők. Különben az előirt feltételi füzet a cs. és kir. élelmezési raktárnál (ívenként 8 fillérért) mindenki által megkapható.

6. A községek bánatpénz vagy ovadék letételétől fel vannak mentve.

Termelők és mezőgazdasági egyesületek azon vállalatokra nézve, a melyek saját termeléseikkel teljesíteni képesek, ovadék letétele alól szintén fel vannak mentve.

Termelők, mezőgazdasági egyesületek és termelők ajánlatai, egyenlő árak mellett, más vállalkozókkal szemben előnyben részesülnek.

7. Összetes ajánlatok csak akkor vétetnek tekintetbe, ha azok a cs. és kir. hadsereg szükségleteit illetőleg a feltételi füzet XVII. cikkelyében meghatározott kereten belül tételnek és ha együttvéve az egyenkint tett ajánlatoknál előnyösebbek. Tüzelőfa és kőszénre ajánlatok azokkal széná és szalmára együtt nem tehetők. — Nem egynemű cikkeknek az ajánlatban az ár minden egyes cikkre nézve külön kiténtetendő.

8. A beszállításoknak a fentebbi táblázatban felsorolt állomásokon kell történnie, és köteles a szállító az ágyaszalmát, tüzfát vagy kőszén a szállítási feltételek füzetének X. cikkelye értelmében a laktanyákba, illetőleg a csapatok elhelyezésére szolgáló egyéb helyiségekbe megtérítés nélkül elfuvarozni.

Ha a szállító erre vállalkozni nem akar, ennek ajánlatában — az esetleg külön igényelt fuvardíjak kiténtetése mellett — határozott kifejezést kell adnia, mert ellenségetben az vélelmezetik, hogy a fuvardíj a felajánlott szállítási árban már befoglaltatik, külön fuvardíjra igényt nem támaszthat.

Az élelmezési szükségleteknek az állomáshoz tartozó helyiségekbe való elfuvarozására nézve az előkészített feltételi füzet XVII. pontja értelmében külön ajánlat teendő, mert különben feltételeztetik, hogy az elfuvarozás a követelt szállítási árban már befoglaltatik.

Ha az elfuvarozásra többen egyenlő árak mellett ajánlkoznak, akkor ezek közül az, ki az illető cikkeknek szállítását elnyerte, előnyben részesül.

9. Az ajánlkozók a hadseregigazgatás irányában ajánlatuk elfogadására iránti nyilatkozata tekintetében lemondanak az 1875. évi XXXVII. törvénycikk 314. és 315. § aiban — valamely ajánlat elfogadása iránti nyilatkozatra nézve — megállapított határidőnek betartásáról.

10. Tartalékkészletek készentartása végett a feltételi füzet VII. pontjára külön figyelemztetik.

11. A bérlők raktárainak a laktanyáktól több mint 1-9 km. távolságra fekvőnek nem szabad; azon esetben, ha ezek több mint 1-9 km. távolságra esnének, akkor a bérlő köteles a takarmány elfuvarozását minden kárpótlás nélkül eszközölni.

12. Ajánlatok kevesebb mint 14 napi határidővel nem fogadtatnak el.

13. A szállítási feltételek füzetében foglaltak betartására már ajánlatának benyújtásával minden ajánlattevő kötelezve van.

Kelt Pozsonyban, 1903. évi június hó 24-én.

Cs. és kir. 5. hadtest hadbiztossága.

Ajánlati minta.

1 korona bélyeg

Én alulirt az 1903. évi június hó 24-én, 2435. ad szám alatt kelt hirdetmény alapján kötelezem magamat, hogy az N állomáson s az ahhoz tartozó helyiségeken szükséges:

szénának	5600 grammos adagját	f.,	szóval	fillérrel
alomszalmának	2100 . . .	.	.	.
szecskának	850 . . .	.	.	.
ágyaszalmának métermázsáját		K.	.	koronával
kemény tüzfának köbméterét		.	.	.
kőszén (milyen fajta) métermázsáját		.	.	.

az 19 évi 1-től 19 évi hó végeig terjedő időtartamra szállítani, továbbá az átvonuló élelmezést is a cs. és kir. közös hadsereg részére, az előkészített feltételi füzet IV. cikkelye értelmében, kiszolgáltatni és ezen cikkek elfuvarozását a szükséglet helyére — a fent részletezett árakba már beleértve — elvállalom (a szükséglet helyére való elfuvarozás nélkül), mely ajánlatomért a mellékelt, külön borítékba zárt (vagy: az ide csatolt elismervény szerint a pénztárnál letéteményezett, semmi más kötelezettségért nem szavatoló) nevezetesen összesen korona bánatpénzzel kezesse.

Továbbá kötelezem magamat azon esetben, ha a szállítást elnyerem, hogy legkésőbb 14 nappal az ez iránti hivatalos értesítés után bánatpénzemet a 10 százaléknyi ovadék erejéig kiegészítenem, s ha ezt elmulasztanám, a hadseregigazgatást feljogosítom arra, hogy ezen kiegészítést a kijáró szállítási keresetemből való levonás útján eszközöltesse.

Egyébiránt a hirdetményben közzétett feltételeken kívül a tárgyalásra előkészített, 1903. évi június hó 5-én keltezett feltételi füzetekben foglaltaknak is alávetem magamat.

Az N nek N-ben kelt, ide mellékelt értesítése szerint a megbízhatóságomról és vállalképességemről szóló bizonyítvány közvetlenül az nek fog átküldetni.

Kelt N ben, 1903 hó én.

Az ajánlat lepecsétendő és borítékára irandó: N. N. (vezeték- és keresztnév, lakhely, megye).

•Ajánlat az 1903 -án kihirdetett s 1903 -én tartandó tárgyaláshoz.

A letéteményezett bánatpénz az ajánlatban részletezendő, a külön borítékban pedig ennek tartalma (készpénz vagy értékpapírok) számokkal és szóval kiirandó.

28. SZ. 1903. (50. ÉVFOLYAM.)

SZERKESZTŐ NAGY MIKLÓS.

FOMUNKATÁRS MIKSAH KÁLMÁN.

BUDAPEST, JULIUS 12.

Előzetési feltétel: VASÁRNAPI UJSÁG és POLITIKAI UJDONSÁGOK (a Világtrónikával) együtt egész évre 24 koronával, félévre 12 • Csupán a VASÁRNAPI UJSÁG egész évre 16 koronával, félévre 8 • A POLITIKAI UJDONSÁGOK (a Világtrónikával) egész évre 10 koronával, félévre 5 • Külföldi előfizetőknek a postai megfizetéstől vitatják a csatlakozást.

GRÓF PEJACEVICH TIVADAR,

HORVÁT-SZLAVON-DALMATORSZÁGOK BÁNJA.

HÁZÁNK azon ősrégi intézményei között, a melyek ma is nagy jelentőséggel bírnak, kimagasló helyet foglal el a horvát bán széke. Erre a székre, mely közelebb gróf Khuen-Héderváry Károly miniszterelnökké való kinevezésével megüresedett, július 3-án verőcei gróf Pejacevich Tivadart nevezte ki a király.

E kinevezés bizalmat keltett Magyarországon, mert az 1868. évi magyar-horvát kiegyezés fölötti örökös, annak ápolása és törvényszabta tovább fejlesztése oly férfira bízott, kinek

majdnem húsz évi nyilvános működése biztosítékot nyújt arra nézve, hogy az 1868. évi 30-ik törvénycikknek Magyarországot mint egységes államot illető intézkedései a társországokban csorbítatlanul fognak megtartatni. Gróf Pejacevich Tivadarnak horvát banná való kinevezése megnyugvására szolgál Horvát és Szlavonország lakosságának is, mert az új bán a társországok egyik történelmi nevezetességű családjának sarja s hazafias ambícióból ifjú korától kezdve a közszolgálatnak, a közigazgatási ismeretek elsajátításának szentelte magát s így szerzett ismereteit és gazdag tapasztalatait szülőmegyéjének, Verőczemegyeinek és Szlavonország főhelyének, Eszéknek sikeres kormányzásában érvényesítette. E mellett arról is ismeretes, hogy egész nyilvános működése alatt a horvát-szerb egyetértésnek lelkes szószólója és hathatós támogatója volt.

A Pejacevich grófok családja Szlavonország főnemességének körében vezérserepet játszik. A család ősei eredetileg Bosnyákországban laktak s a 14-ik században igényt tartottak Bosznia királyi trónjára, de midőn ezen törekvésüket Tvardko bosnyák király megüsmítette, kénytelenek voltak kivándorolni Bol-

gárországra, a hol a 16-ik században a családnak egy Dömötör nevű tagja a bolgár Pejacevo vár után vette fel a Pejacevich nevet.

A Pejacevich nemzetségében egy Márk nevű volt az első, a ki 1656 körül Magyarországon, Pécsen lakott, később a törökök elűzése után Eszékre költözött s megszerezte családjának Szerém megyében a rumai uradalmat; Eszéken halt meg 1727-ben.

Ennek a Pejacevich Márknak kilencz gyermeke közül legnevezetesebb volt gróf Pejacevich József, a ki megszerezte családjának az Eszék mellett fekvő Nasice nevű nagy birt-

okot, később pedig Podgorácsot. Majd örökölte a rumai, rétfalusi és verőcei birtokokat is.

A mostani új horvát bán nagatyjának, gróf Pejacevich Ferdinándnak, ki 1800-ban született Sopronban, jobaházi Dory Máriával kötött házasságából hét gyermek származott. E gyermekek közül a legidősebb fiú gróf Pejacevich László volt, az új bán édes atyja, a ki szintén Sopronban 1824-ben született és 1844—1848-ig Zágrábban a báni ítélőtábla ülnöke, 1880—1883-ig pedig horvát bán volt; 1901 április 7-én halt meg Nasiceben.

Gróf Pejacevich László 1852-ben jobaházi Dory Gabriella bárónőt vette nőül, kitől négy gyermeke származott. Ezek közül ma már csak gróf Pejacevich Tivadar él, ki 1855 szeptember 24-én Nasiceben született.

Gróf Pejacevich Tivadart testvérei gyermek nélkül elhaláloztak, a verőczemegyei Nasice majorátusi nagybirtok, továbbá Zomba, Tolnamegyében fekvő birtok ő rá szállt.

Gróf Pejacevich Tivadart 1881 január 22-én Budapesten lépett házasságra Vay Erzsébet bárónővel, mely házasságból négy gyermek származott: két fiú, Markó és Elemér, kik jelenleg a budapesti egyetem jogi karának hallgatói, és két leány: a 18 éves Dóra és a 9 éves Gabriella grófnők.

Gróf Pejacevich Tivadart atyja már gyermekkorától fogva a közigazgatási pályára szánta. Sikeresen bevégezett gimnáziumi tanulmányai után a jogi tudományokat Bonnban és Budapesten hallgatta s a budapesti egyetemen jogtudorrá is avatták.

A közszolgálati pályára Eszéken lépett, mint Verőczemegye fogalmazója, később pedig Zágrábban, a báni kormánynál nyert alkalmazást. A hetvenes évek végén a horvát országgyűlés tagja lett és onnan a magyar országgyűlésre küldetvén ki, a képviselőház jegyzője volt.

Midőn 1883-ban gróf Khuen-

GRÓF PEJACEVICH TIVADAR, AZ ÚJ HORVÁT BÁN.